

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
UNIVERSITY OF WEST ATTICA

ΤΜΗΜΑ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

ΟΔΗΓΟΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

2022

Πίνακας Περιεχομένων

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	3
1. ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	4
2. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	4
3. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	5
3.1. ΑΝΑΛΗΨΗ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	5
3.2. ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	7
3.3. ΧΡΟΝΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	10
4. ΕΠΙΒΛΕΨΗ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	12
4.1. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	12
4.2. ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΕΙΜΕΝΙΚΗΣ ΟΜΟΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ	12
5. ΥΠΟΒΟΛΗ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΗ - ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	15
5.1. ΥΠΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	15
5.2. ΕΞΕΤΑΣΗ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ - ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	15
5.3. ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	17
6. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	18
6.1. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	18
6.2. ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	21
7. ΑΝΑΡΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΟ ΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΑΠΟΘΕΤΗΡΙΟ «ΠΟΛΥΝΟΗ» -ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ	22
8. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	23
8.1. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1. ΑΙΤΗΣΗ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	24
8.2. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2. ΕΝΤΥΠΟ ΕΓΚΡΙΣΗΣ & ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	25
8.3. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3. ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	26
8.4. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4. ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	27
8.5. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5. ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	32
8.6. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 6. ΠΡΟΤΥΠΟ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	56
8.7. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7. ΟΔΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	57

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Για την ολοκλήρωση των σπουδών, κάθε φοιτήτρια και φοιτητής του Τμήματος Αγωγής & Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία έχει τη δυνατότητα να εκπονήσει πτυχιακή εργασία, της οποίας το θέμα πρέπει να είναι άμεσα συναφές με κάποιο γνωστικό αντικείμενο που θεραπεύεται στο Τμήμα.

Ο παρών Οδηγός¹ είναι εναρμονισμένος με τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας (στο εξής ΕΚΛ) του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής (ΠΑ.Δ.Α.)² και συντάχθηκε με στόχο την διευκόλυνση όσων φοιτητριών/τών αποφασίσουν να εκπονήσουν πτυχιακή εργασία στο πλαίσιο των προπτυχιακών τους σπουδών προσφέροντας χρήσιμες πληροφορίες που αφορούν τις απαιτήσεις αυτού του εγχειρήματος. Για την επίτευξη αυτού του στόχου και στις ενότητες που ακολουθούν, επιχειρείται η αποσαφήνιση της διαδικασίας ανάθεσης, εκπόνησης, υποβολής και αξιολόγησης, καθώς και η αναλυτική παρουσίαση της διάρθρωσης μιας πτυχιακής εργασίας και η παρουσίαση της πορείας εκπόνησής της.

Κων/νος Πετρογιάννης

Πρόεδρος του Τμήματος Αγωγής & Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία

¹ Έγκριση στην υπ' αρ. 19/2-9-2022 ΓΣ του Τμήματος Αγωγής & Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία.

² [ΦΕΚ 4621/τ. Β' /21-10-2020, άρθρο 40](#)

1. ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η εκπόνηση της Πτυχιακής Εργασίας (στο εξής ΠΕ) έχει ως σκοπό να προσφέρει στην/στον τελειόφοιτη/ο φοιτήτρια/τή του Τμήματος Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία (στο εξής ΤΑΦΠΠΗ) την ευκαιρία να αξιοποιήσει τις γνώσεις που αποκόμισε και τις δεξιότητες που ανέπτυξε κατά τη διάρκεια της φοίτησής της/του, στη συστηματική αναζήτηση, αξιολόγηση και παρουσίαση επιστημονικών στοιχείων, καθώς και στην εξαγωγή ερευνητικών συμπερασμάτων. Ταυτόχρονα, εξοικειώνεται στην αναζήτηση βιβλιογραφίας και άλλων πηγών γνώσης και πληροφορίας καθώς επιχειρεί να διερευνήσει σε βάθος το θέμα που την/τον ενδιαφέρει.

Με την καθοδήγηση του Επιβλέποντα Καθηγητή ή της Επιβλέπουσας Καθηγήτριας (στο εξής ΕΚ), η/ο φοιτήτρια/τής μαθαίνει να λειτουργεί και να εργάζεται μεθοδικά, χρησιμοποιώντας συνδυαστική σκέψη προκειμένου ολοκληρώσει με επιτυχία το έργο της/του. Η ΠΕ αποτελεί το επιστέγασμα των σπουδών και συγχρόνως τον πρόλογο για μια επιστημονική δραστηριότητα που θα προωθεί τον επιστημονικό τρόπο σκέψης και την έρευνα, σε ένα δεύτερο (μεταπτυχιακά) ή και τρίτο κύκλο σπουδών (διδακτορικό) για όσες/όσους ενδιαφέρονται να συνεχίσουν τις σπουδές τους.

2. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η ΠΕ του Τμήματος Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία εντάσσεται στην κατηγορία των κατ' επιλογήν υποχρεωτικών μαθημάτων. Στη σύνθεση του πτυχίου, η ΠΕ ισοδυναμεί με 10 ECTS και επέχει θέση δύο (2) κατ' επιλογήν υποχρεωτικών μαθημάτων (ΥΕ).

Η ΠΕ, εφόσον επιλεγεί, μπορεί να πραγματοποιηθεί είτε στο Ζ' είτε στο Η' εξάμηνο σπουδών, ανάλογα με τη διάρθρωση των μαθημάτων που έχει επιλέξει η/ο φοιτήτρια/τής για την ολοκλήρωση των σπουδών της/του (βλ. σχετικά στον [Οδηγό Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών](#)).

Προκειμένου να έχει τη δυνατότητα η/ο φοιτήτρια/τής να εκπονήσει ΠΕ σε κάποιο ερευνητικό θέμα που εμπίπτει σε ένα από τα τέσσερα (4) επιστημονικά πεδία τα οποία θεραπεύονται στο ΤΑΦΠΠΗ (Παιδαγωγικά, Ψυχολογία, Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης/Διοίκηση-Οικονομία της Εκπαίδευσης, Αισθητική Παιδεία/Πολιτισμός), απαιτείται (αποτελούν προαπαιτούμενα μαθήματα) η επιτυχής ολοκλήρωση των μαθημάτων «Μεθοδολογία Έρευνας» (ΓΕΝ06) και «Εφαρμοσμένη Στατιστική» (ΓΕΝ27), και συνιστάται έντονα η επιτυχής ολοκλήρωση τόσο των υποχρεωτικών όσο και των κατ' επιλογήν υποχρεωτικών μαθημάτων του επιστημονικού πεδίου στο οποίο εντάσσεται το θέμα της ΠΕ. Συμπληρωματικά αυτών στο νέο πρόγραμμα σπουδών προσφέρονται τα προαιρετικά μαθήματα «Στατιστικό πακέτο για τις κοινωνικές επιστήμες (SPSS)» (ΣΤΠ96) και «Φροντιστήριο συγγραφής επιστημονικής εργασίας» (ΓΕΝ97)³, η προγενέστερη παρακολούθηση των οποίων θα διευκολύνει στην ομαλότερη, αποτελεσματικότερη και πληρέστερη εκπόνηση της ΠΕ αφού εστιάζουν στην ανάπτυξη ακαδημαϊκών δεξιοτήτων που κρίνονται χρήσιμες ή/και αναγκαίες για την εκπόνηση μιας ΠΕ.

³ Ειδικά δε για εκπόνηση ΠΕ στο πεδίο των παιδαγωγικών συνιστάται η παρακολούθηση του μαθήματος «Έρευνα και παιδαγωγική πράξη στην πρώιμη παιδική ηλικία» (ΠΑΙ76).

Για την ανάληψη ΠΕ απαραίτητη είναι και η καθοδήγηση από την πλευρά ενός/μίας ΕΚ, με τον/την οποίο/α η/ο φοιτήτρια/τής οφείλει να συνεργάζεται στενά και να συναντάται μαζί του/της σε τακτά χρονικά διαστήματα. Σκοπός των συναντήσεων θα είναι ο έλεγχος του βαθμού προόδου της ΠΕ και η συμβουλευτική καθοδήγηση αναφορικά με σημεία που ενδεχομένως χρειάζονται τροποποιήσεις, βελτιώσεις ή και προσθήκες.

Η ΠΕ εκπονείται **ατομικά και είναι ερευνητική**. Αν ωστόσο το απαιτεί η φύση του θέματος, ο ΕΚΛ του ΠΑΔΑ προβλέπει ότι είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί κατ' εξαίρεση, από δύο (2) φοιτήτριες/τές υπό την προϋπόθεση ότι είναι διακριτή η ατομική εργασία και συμβολή και των δύο φοιτητριών/τών τόσο κατά την εκπόνηση όσο και κατά την παρουσίαση της Εργασίας⁴.

Ο τυπικός χρόνος ολοκλήρωσης της ΠΕ, όπως αυτός ορίζεται από τον ΕΚΛ του ΠΑΔΑ, είναι **ένα ακαδημαϊκό εξάμηνο**, το οποίο μπορεί να είναι είτε το Ζ' είτε το Η'. Ο χρόνος ολοκλήρωσης μπορεί να παραταθεί κατά ένα εξάμηνο με τη σύμφωνη γνώμη του/της ΕΚ. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και ύστερα από αιτιολογημένο αίτημα της/του φοιτήτρια/τή, ο χρόνος ολοκλήρωσης της εργασίας μπορεί να παραταθεί για ένα ακόμη εξάμηνο. Μετά το πέρας των τριών (3) εξαμήνων η/ο φοιτήτρια/τής θα πρέπει να καταθέσει εκ νέου αίτηση ανάληψης ΠΕ⁵.

3. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

3.1. ΑΝΑΛΗΨΗ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η διαδικασία ανάληψης ΠΕ απαιτεί μια προεργασία και καλή οργάνωση των σπουδών καθώς και του χρονοπρογραμματισμού από την πλευρά της/του φοιτήτριας/τή. Προτείνεται στις/στους φοιτήτριες/τές που θα επιλέξουν να εκπονήσουν ΠΕ, να ξεκινούν την προεργασία τους ήδη από το 3^ο έτος σπουδών τους, ανεξάρτητα από το αν προγραμματίζουν να εκπονήσουν την ΠΕ είτε κατά το χειμερινό είτε κατά το εαρινό εξάμηνο του 4^{ου} έτους σπουδών τους.

Στο **πρώτο δεκάημερο του Απριλίου** κάθε ακαδημαϊκού έτους αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Τμήματος τα **θεματικά πεδία**⁶ που έχει προτείνει κάθε μέλος του διδακτικού προσωπικού που έχει οριστεί από την Συνέλευση του Τμήματος με δυνατότητα επίβλεψης. Οι φοιτήτριες/τές που επιθυμούν να εκπονήσουν ΠΕ θα πρέπει ήδη από το τέλος του ΣΤ' εξαμήνου να συμβουλευτούν τον αναρτημένο πίνακα με τα θεματικά πεδία και τα αντίστοιχα μέλη διδακτικού προσωπικού που τα προτείνουν και να ξεκινήσουν τις άτυπες συζητήσεις τους με τον/την δυνητικό/ή ΕΚ. Στις συζητήσεις αυτές οι φοιτήτριες/τές μπορούν να λάβουν και ενδεχόμενες απαραίτητες διευκρινήσεις σχετικά με τις απαιτήσεις των προτεινόμενων θεματικών πεδίων.

Οι **πρώτες συζητήσεις θα είναι αναγνωριστικές-διευκρινιστικές** με όσα μέλη συνδέονται με τα πεδία που τους ενδιαφέρουν. Στο πλαίσιο αυτό της ενημέρωσης των

⁴ Άρθρο 40, παρ. 3 του ΕΚΛ του ΠΑΔΑ

⁵ Άρθρο 40, παρ. 4 του ΕΚΛ του ΠΑΔΑ

⁶ Η διαδικασία εφαρμόζεται στο Τμήμα με παλαιότερη απόφαση της Γ.Σ. Κάθε μέλος διδακτικού προσωπικού του ΤΑΦΠΠΗ προτείνει 4-5 θεματικά πεδία τον μήνα Μάρτιο. Βλ. <https://ecec.uniwa.gr/spoydes/proptychiakes-spydes-2/ptychiakes-ergasies/>

ενδιαφερομένων φοιτητριών/τών για τα προσφερόμενα θεματικά πεδία και των αναγνωριστικών τους προσεγγίσεων θα πρέπει να επικοινωνήσουν με τον/την δυνητικό ΕΚ μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (ακαδημαϊκό email) και κατόπιν να του/της υποβάλλουν σχετική πρόταση. Στην **υποβολή της πρότασης (έως 600-800 λέξεις ή 2-3 σελίδες)** [μπορεί να χρησιμοποιηθεί το Πρότυπο του Παραρτήματος 6] θα πρέπει να περιλαμβάνονται τα εξής:

1. αρχικός προτεινόμενος τίτλος της πτυχιακής εργασίας (εξειδικεύεται το θέμα της εργασίας εντός του θεματικού πεδίου που επιλέχθηκε),
2. σύντομη περιγραφή του θέματος και στοιχεία προτεινόμενης μεθοδολογίας,
3. ενδεικτική βιβλιογραφία (5 έως 10 βιβλιογραφικές πηγές)⁷.

Εφόσον φοιτήτρια/τής και ΕΚ συμφωνήσουν να συνεργαστούν⁸ για την εκπόνηση ΠΕ και ορίσουν τον τίτλο της, **η/ο φοιτήτρια/τής καταθέτει με ηλεκτρονική αποστολή (email) αίτηση ανάληψης ΠΕ** (βλ. Παράρτημα 1, ΑΙΤΗΣΗ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ) στη Γραμματεία του Τμήματος, υπογεγραμμένη από την/τον ίδια/ο και τον/την ΕΚ που πρόκειται να αναλάβει την επίβλεψη. Η κατάθεση των αιτήσεων λαμβάνει χώρα κατά το διάστημα **από 1 Σεπτεμβρίου έως και 10 Οκτωβρίου** εκάστου ακαδημαϊκού έτους, **ανεξάρτητα** από το εξάμηνο ολοκλήρωσης της ΠΕ (Ζ' ή Η').

Η αίτηση εγκρίνεται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος⁹, στην οποία συζητούνται το σύνολο των αιτήσεων που έχουν υποβληθεί, ενώ στην ίδια απόφαση ορίζονται ο/η ΕΚ καθώς και η Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή (ένα από τα μέλη της οποίας είναι ο/η ΕΚ). Την εισήγηση για την Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή κάνει ο/η δυνητικά ΕΚ στο έντυπο αίτησης ανάληψης ΠΕ, αφού έχει προηγηθεί σχετική συνεννόηση με άλλα μέλη του Τμήματος συναφούς γνωστικού αντικείμενου με το θέμα της ΠΕ. Σύμφωνα με τον Εσωτερικό Κανονισμό μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής μπορούν να είναι μέλη Δ.Ε.Π., ή

⁷ Για το ξεκίνημα των βιβλιογραφικών σας αναζητήσεων, αλλά και στη συνέχεια για την ανάπτυξη της, μπορείτε να ανατρέξετε στις δύο (2) βιβλιοθήκες του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής (από τη σχετική ιστοσελίδα μπορείτε να κάνετε αναζητήσεις στο συνολικό κατάλογο και να βλέπετε ποια βιβλία είναι διαθέσιμα). Επίσης ξεκινήστε από το Google Scholar για επιστημονικά άρθρα και περιοδικά. Μπορείτε να έχετε πρόσβαση στο δίκτυο του ΠΑΔΑ μέσω του VPN προκειμένου να κατεβάσετε ολόκληρα τα άρθρα που σας ενδιαφέρουν, αφού προηγουμένως τα εντοπίσετε με τη βοήθεια του Google Scholar. Επίσης, πάντα μέσα από τις βιβλιοθήκες του Πανεπιστημίου, από οποιονδήποτε ηλεκτρονικό υπολογιστή μπορείτε να δείτε και τις μηχανές αναζήτησης / ψηφιακές βιβλιοθήκες των πιο σημαντικών εκδοτικών οίκων όπως: Elsevier (scirus), Springer (Springerlink), Blackwell Publishing, Wiley Publishers, ACM digital library, κ.ά. Επίσης, το Πανεπιστήμιο είναι συνδρομητής σε πολύ σημαντικές βάσεις δεδομένων όπως για παράδειγμα η PsycInfo, την ERIC, την Wilson Education, HEAL Link κ.ά., αλλά προσφέρει και Ανοιχτή Πρόσβαση (Open Access), μέσα από τις οποίες η/ο φοιτήτρια/τής μπορεί να αντλήσει με ευκολία και χωρίς ιδιαίτερο κόπο πολύ χρήσιμες πληροφορίες. Μια συζήτηση με το προσωπικό της βιβλιοθήκης μπορεί να σας βοηθήσει προκειμένου να αξιοποιήσετε αποτελεσματικά τις δυνατότητες που προσφέρονται πλέον μέσω των ψηφιακών βάσεων βιβλιογραφικών δεδομένων.

⁸ Σε περίπτωση που δεν πληρούνται οι εξειδικευμένες προϋποθέσεις που έχει θέσει ο/η ΕΚ και έχουν εκ των προτέρων κοινοποιηθεί (eclass ή ιστοσελίδα), όπως για παράδειγμα καλή γνώση αγγλικής γλώσσας για την επεξεργασία της βιβλιογραφίας, μπορεί να συνιστά λόγο μη δυνατότητας συνεργασίας. Ο/Η δυνητικά ΕΚ μπορεί να ζητά από την/τον φοιτήτρια/τή να προσκομίσει σχετικά δικαιολογητικά, π.χ. αποδεικτικό επάρκειας ξένης γλώσσας, κατάλογο των μαθημάτων που έχει ολοκληρώσει επιτυχώς η/ο φοιτήτρια/τής, χωρίς να μεσολαβεί η Γραμματεία.

⁹ Άρθρο 40, παρ. 2 του ΕΚΛ του ΠΑΔΑ.

μέλη άλλων κατηγοριών διδακτικού προσωπικού σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, ή ερευνητές άλλων Τμημάτων ή Ερευνητικών Κέντρων ίδιου ή συναφούς γνωστικού αντικειμένου με το θέμα της προς εκπόνηση εργασίας.

Τροποποίηση ή ακύρωση δήλωσης της Πτυχιακής Εργασίας

Τροποποίηση ή ακύρωση δήλωσης της ΠΕ είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί το πολύ μία φορά σε εξαιρετικές μόνο περιπτώσεις, μετά από αίτημα προς τη Γενική Συνέλευση (ΓΣ) του Τμήματος¹⁰. Στην περίπτωση τροποποίησης δήλωσης ΠΕ (π.χ. αλλαγή θέματος, αλλαγή ΕΚ), η/ο φοιτήτρια/τής, με τη σύμφωνη γνώμη του/της ΕΚ, καταθέτει εκ νέου αίτηση ανάληψης ΠΕ στη Γραμματεία του Τμήματος, υπογεγραμμένη από τον ίδιο και τον/την καθηγητή/τρια που πρόκειται να αναλάβει την επίβλεψη, κατά τα ως άνω προβλεπόμενα. Η νέα αυτή αίτηση κατατίθεται **κατά το πρώτο εικοσαήμερο εκάστου νέου εξαμήνου σπουδών**. Στην περίπτωση ακύρωσης δήλωσης ΠΕ, θεωρείται αυτονόητο ότι η/ο φοιτήτρια/τής ενημερώνει εγκαίρως τον/την ΕΚ και κατόπιν υποχρεούται να προβεί σε δήλωση δύο (2) μαθημάτων επιλογής (ΥΕ) προκειμένου να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών του. **Γίνεται σαφές ότι τροποποιήσεις ή ακυρώσεις της δήλωσης Πτυχιακής Εργασίας θα πρέπει να αποφεύγονται καθώς οι διαδικασίες που απορρέουν από τις ανωτέρω αναφερόμενες ενέργειες ενδέχεται να καθυστερήσουν σημαντικά την ολοκλήρωση των σπουδών της/του φοιτήτριας/τή.**

3.2. ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Οι στόχοι εκπόνησης ΠΕ συνίστανται κυρίως:

- ☞ στην απόκτηση δεξιοτήτων αναζήτησης και ανεύρεσης πρόσφατης επιστημονικής βιβλιογραφίας και αξιολόγησης της εγκυρότητας και αξιοπιστίας των συλλεγόμενων στοιχείων
- ☞ στην ενίσχυση της κριτικής σκέψης των φοιτητριών/τών, μέσω της συγκριτικής θεώρησης των στοιχείων και της ορθολογικής ταξινόμησης αυτών για την οργάνωση και παρουσίαση μιας επιστημονικής εργασίας
- ☞ στην επιστημονική διερεύνηση ενός θέματος, μέσω του κατάλληλου ερευνητικού σχεδιασμού, της χρήσης των αντίστοιχων οργάνων και της εν γένει εφαρμογής των απαραίτητων μεθόδων συλλογής και ανάλυσης των δεδομένων.

Η έρευνα για την εκπόνηση της ΠΕ θα πρέπει να πληροί τις παρακάτω βασικές προϋποθέσεις:

- ☞ Να συμβάλλει στην προώθηση της γνώσης γύρω από το θέμα που πραγματεύεται.
- ☞ Να επιλεγεί η κατάλληλη μεθοδολογία η οποία θα στηρίζεται σε γενικά παραδεκτές αρχές.
- ☞ Να στηρίζεται σε έγκυρα επιστημονικά δεδομένα που είτε η/ο φοιτήτρια/τής αναζήτησε από σχετική βιβλιογραφία (ελληνική και διεθνή), επιστημονικά άρθρα

¹⁰ Άρθρο 40, παρ. 5, του ΕΚΛ του ΠΑΔΑ

και δημοσιεύσεις, ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων, κλπ.¹¹, είτε ο ίδιος συνέλλεξε με τη χρήση κάποιου έγκυρου επιστημονικού εργαλείου (ερωτηματολόγιο, ατομική συνέντευξη, κ.ο.κ.).

- ☞ Να γίνεται χρήση κατάλληλων μεθόδων ανάλυσης (ποιοτικής, ποσοτικής, ή μεικτής μεθοδολογίας).
- ☞ Να δημιουργεί τις προϋποθέσεις για μελλοντικές έρευνες στο συγκεκριμένο επιστημονικό πεδίο και να εμπλουτίζει το γνωσιολογικό υπόβαθρο της/του φοιτήτριας/τή-συγγραφέα καθώς και των αναγνωστών της εργασίας της/του.

Για την εκπόνηση Πτυχιακής Εργασίας ο χρόνος ουσιαστικής δραστηριότητας ορίζεται κατά κύριο λόγο στο Ζ' ή στο Η' εξάμηνο σπουδών, ανάλογα με τη δήλωση μαθημάτων της/του φοιτήτριας/τή. Η/Ο φοιτήτρια/τής ωστόσο που επιθυμεί να εκπονήσει ΠΕ, θα πρέπει να κάνει τις πρώτες διερευνητικές απόπειρες, να σχηματοποιεί το πεδίο των ερευνητικών του ενδιαφερόντων αλλά και να προβαίνει σε απαραίτητες ενέργειες κατά τα οριζόμενα από τον παρόντα Οδηγό, ήδη από το εαρινό εξάμηνο του 3^{ου} έτους σπουδών του, όπως ήδη προαναφέρθηκε.

Από τη στιγμή που έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία ανάληψης ΠΕ, η/ο φοιτήτρια/τής οφείλει να βρίσκεται σε επικοινωνία με τον/την ΕΚ με τους τρόπους και τα μέσα που έχουν από κοινού συμφωνηθεί, σε σταθερή βάση, έτσι ώστε ο/η ΕΚ να μπορεί να ελέγχει και να καθοδηγεί τη συγγραφή της ΠΕ αποτελεσματικά.

Η τακτική επικοινωνία μεταξύ φοιτήτριας/τή και ΕΚ είναι σημαντική για την ομαλή πορεία εκπόνησης της ΠΕ και παρακολούθησης της από την πλευρά του/της ΕΚ. Αυτή μπορεί να πραγματοποιείται με οποιονδήποτε δόκιμο τρόπο συναποφασιστεί (με φυσική παρουσία ή/και με ηλεκτρονικά μέσα τηλεδιάσκεψης). Ο ρόλος του/της ΕΚ είναι να συμβουλέψει επί των βασικών κατευθύνσεων και επί της μεθοδολογίας καθώς και να κρίνει την επιστημονική επάρκεια. Θα πρέπει να έχετε πάντα συγκεκριμένες ερωτήσεις όταν κάνετε συνάντηση με τον/την ΕΚ, ώστε να είναι πραγματικά χρήσιμη η κάθε συνάντηση μαζί του/της. Μην ζητάτε από τον/την ΕΚ να διαβάσει μεγάλα κείμενα πριν να τα έχετε δουλέψει πολύ προσεκτικά και να τα έχετε ξαναδιαβάσει και εσείς πολλές φορές. Κατά κανόνα πολλά κείμενα έχουν τόσα προβλήματα που είναι αδύνατον να αντιμετωπιστούν με διορθώσεις επί του κειμένου. Επίσης, η διόρθωση επί του κειμένου δεν είναι εκπαιδευτικά ορθή διαδικασία - θα πρέπει να καταλάβετε τι χρειάζεται και να το κάνετε μόνοι σας.

¹¹ Κατά κανόνα, η συνηθέστερη επιστημονική πληροφόρηση προέρχεται από βιβλία, άρθρα δημοσιευμένα σε επιστημονικά περιοδικά και εργασίες δημοσιευμένες σε πρακτικά επιστημονικών συνεδρίων με τις δύο τελευταίες να προσφέρουν παράλληλα και την πλέον επίκαιρη γνώση, και ειδικά εάν πρόκειται για δημοσιεύσεις της τελευταίας 5ετίας, ενώ την πλέον έγκυρη πηγή αποτελούν τα άρθρα δημοσιευμένα σε έγκριτα επιστημονικά περιοδικά (αν και τα επιστημονικά περιοδικά ποικίλουν όσον αφορά το επιστημονικό τους status και αντίκτυπο που έχουν στην διεθνή επιστημονική κοινότητα στο σχετικό επιστημονικό πεδίο). Οι πλέον έγκυρα άρθρα είναι εκείνα που δημοσιεύονται σε επιστημονικά περιοδικά που υιοθετούν ένα σύστημα τυφλής αξιολόγησης από 2 ή περισσότερους κριτές στον διεθνή χώρο και διαθέτουν υψηλό δείκτη απήχησης (impact factor). Γενικά, δεν αποτελεί καλή πρακτική να έχετε ως κεντρικές πηγές της εργασίας σας πηγές όπως άρθρα εφημερίδων, απόψεις από προσωπικές σελίδες ανθρώπων στο διαδίκτυο, κλπ. Να προτιμάτε πρόσφατες πηγές ή να επιβεβαιώνετε ότι μια σχετικά παλιά πηγή έχει ακόμα αξία και δεν έχει ξεπεραστεί από τις εξελίξεις πριν να βασιστείτε σε αυτήν.

Κατά τη διάρκεια των αρχικών συναντήσεων καταρτίζεται ένα γενικό σχέδιο ανάπτυξης της ΠΕ. Οι συναντήσεις της/του φοιτήτριας/τή με τον/την ΕΚ αποσκοπούν στην ενημέρωση του/της ΕΚ για την πορεία της εργασίας, στην επίλυση προβλημάτων που παρουσιάστηκαν στην πορεία της εργασίας, στην παροχή καθοδήγησης από μέρους του/της ΕΚ για τα επόμενα βήματα. Ο/Η ΕΚ έχει τη διακριτική ευχέρεια να ζητήσει από την/τον φοιτήτρια/τή την τήρηση ενός χρονοδιαγράμματος για την εκπόνηση της ΠΕ προκειμένου να λειτουργήσει ως ένας «οδικός χάρτης» για την ολοκλήρωσή της.

Για την αρτιότερη οργάνωση-διαχείριση του χρόνου και των ερευνητικών εργασιών οι οποίες πρόκειται να πραγματοποιηθούν, ανάλογα με την κάθε περίπτωση, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη -εφόσον απαιτείται- οι κανόνες του κώδικα Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής¹². Επίσης, θα πρέπει να τηρούνται οι κανόνες δεοντολογίας για την έρευνα στις κοινωνικές επιστήμες¹³. Πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την έρευνα θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα για την τήρηση των κανόνων προστασίας των προσωπικών δεδομένων όπως ισχύουν για την επιστημονική έρευνα¹⁴. Για περισσότερες πληροφορίες η/ο φοιτήτρια/τής και ο/η ΕΚ μπορεί να ανατρέξει στην ιστοσελίδα του Πανεπιστημίου και στα σχετικά έγγραφα.¹⁵

Η ΠΕ συντάσσεται στην ελληνική γλώσσα. Για την υψηλή ποιότητα του κειμένου, απαραίτητα στοιχεία θεωρούνται η αποφυγή ορθογραφικών λαθών και η τήρηση των κανόνων σύνταξης σε συνδυασμό με τη σαφήνεια, την ακρίβεια και τη λιτότητα στην έκφραση. Το ύφος οφείλει να είναι αυστηρά επιστημονικό (με κατάλληλη χρήση των επιστημονικών όρων). Οι προτάσεις συνιστάται να είναι κατά το δυνατό μικρές σε έκταση, ώστε να καθίστανται αναγνώσιμες και εύκολα κατανοητές¹⁶. Η έκταση της ΠΕ αναμένεται να είναι, αναλόγως του είδους και της φύσεως της εργασίας, μεταξύ 13.000–16.000 λέξεων [δεν συμπεριλαμβάνονται οι βιβλιογραφικές αναφορές (ή βιβλιογραφία) και τα παραρτήματα]¹⁷. Αναλυτικές οδηγίες για τις προδιαγραφές, τον τρόπο συγγραφής και τη

¹² ΦΕΚ 1485/21-4-20, κεφ. Α, Γενικοί Κανόνες, άρθρο 1 (https://research-ethics-comittee.uniwa.gr/wp-content/uploads/sites/267/2020/04/%CE%A6%CE%95%CE%9A1485_%CE%88%CE%B3%CE%BA%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%B7-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%9A%CF%8E%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%B1-%CE%97%CE%B8%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%94%CE%B5%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1%CF%82.pdf)

Για μια διαγραμματική παρουσίαση των διαδικασιών βλ. <https://research-ethics-comittee.uniwa.gr/yponoli-aitiseon/diakasia-yponolis-aitisis/>

¹³ ΦΕΚ 1485/21-4-20, κεφ. Β, Ειδικοί Κανόνες, άρθρο 11

¹⁴ https://research-ethics-comittee.uniwa.gr/wp-content/uploads/sites/267/2021/07/%CE%97-%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%89%CF%80%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD-%CE%B4%CE%B5%CE%B4%CE%BF%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CF%89%CE%BD-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%AD%CF%81%CE%B5%CF%85%CE%BD%CE%B1_v3.pdf

¹⁵ <https://research-ethics-comittee.uniwa.gr/>

¹⁶ Τα στοιχεία αυτά αποτελούν μέρος του περιεχομένου των μαθημάτων «Μεθοδολογία Έρευνας» (ΓΕΝ06) και «Εφαρμοσμένη Στατιστική» (ΓΕΝ27)

¹⁷ Με γραμματοσειρά Times New Roman, 12pt, διάστιχο 1,5 η εργασία μπορεί να κυμαίνεται μεταξύ

δομή, παρουσιάζονται στο Παράρτημα 4 (ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ) και Παράρτημα 5 (ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ).

Το κείμενο της ΠΕ αποστέλλεται στον/στην ΕΚ έως την τελευταία ημέρα διεξαγωγής μαθημάτων της κανονικής περιόδου του εξαμήνου (όχι της εβδομάδας αναπλήρωσης μαθημάτων), και σε περίπτωση που ΠΕ πρόκειται να εξεταστεί τον Σεπτέμβριο το διορθωμένο κείμενο θα πρέπει να υποβληθεί έως 31 Αυγούστου (η επαναληπτική εξεταστική περίοδος Σεπτεμβρίου, δε θεωρείται εξάμηνο φοίτησης).

Οι ΠΕ θα πρέπει να έχουν ελεγχθεί για λογοκλοπή, με ευθύνη του/της ΕΚ, μέσω του ειδικού λογισμικού που διαθέτει το Πανεπιστήμιο¹⁸ πριν την εξέταση της ΠΕ (αναλυτικότερα για τον έλεγχο κειμενικής ομοιότητας και λογοκλοπής βλ. ενότητα 5.2 του Οδηγού).

Σε περίπτωση που μέσω της διαδικασίας ελέγχου κειμενικής ομοιότητας και λογοκλοπής επαληθευτεί η αυθεντικότητα και πρωτοτυπία της εργασίας, εγκρίνεται από τον/την ΕΚ η παρουσίασή της ενώπιον της Τριμελούς Επιτροπής.

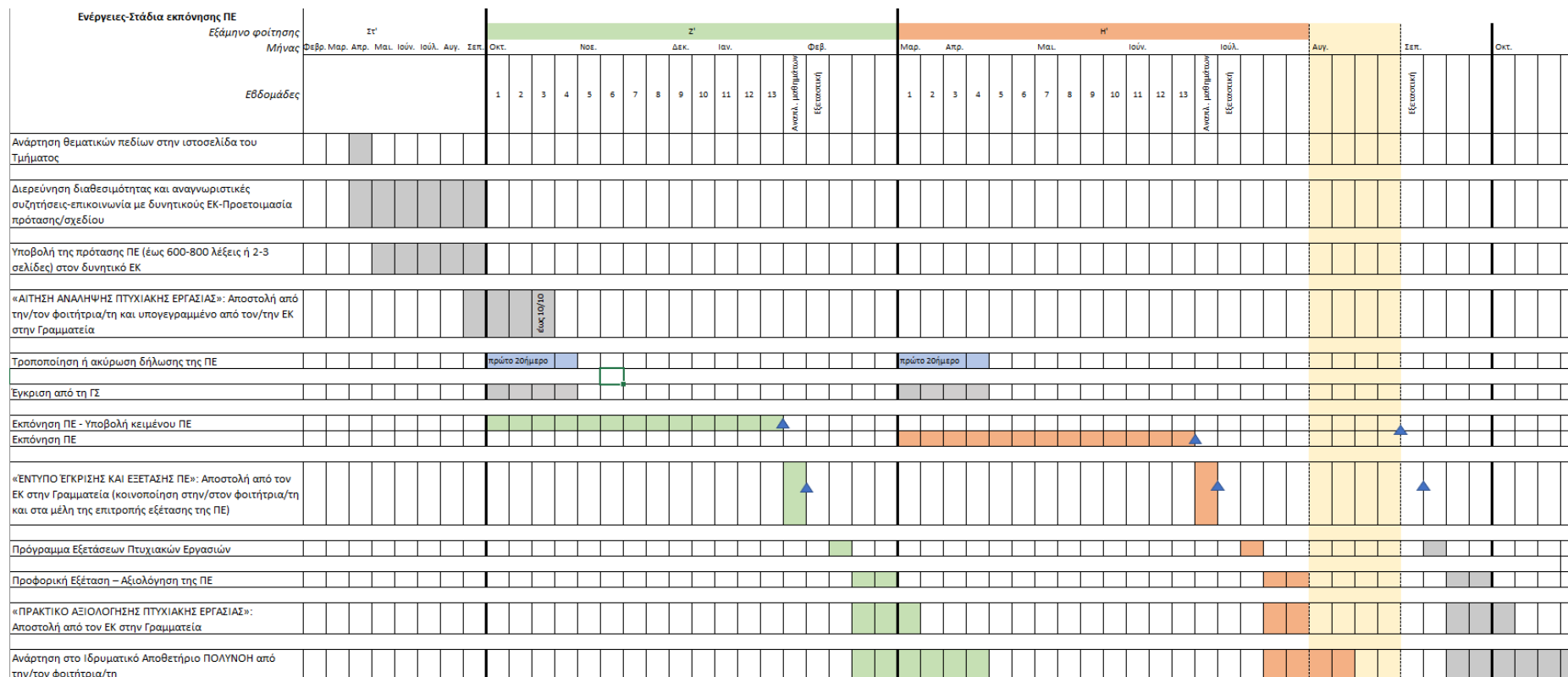
3.3. ΧΡΟΝΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η/Ο φοιτήτρια/τής θα πρέπει να εκτιμήσει επαρκώς το χρόνο που απαιτείται για την ολοκλήρωση της ΠΕ. Θα πρέπει να λάβει υπόψη κυρίως θέματα ποιότητας του κειμένου του και αξιοπιστίας της έρευνάς της/του, αλλά και θέματα λογισμικού, θέματα επεξεργασίας του κειμένου και διαχείρισης του υλικού (π.χ. πίνακες, διαγράμματα, κλπ.), οργάνωσης και καταγραφής των πηγών που εντόπισε και εκείνων που χρησιμοποίησε, θέματα δομής της εργασίας καθώς και θέματα συμμόρφωσης με τους κανονισμούς και τις διαδικασίες εκπόνησης ΠΕ εντός του προβλεπόμενου χρονοδιαγράμματος. Καλό θα είναι να προβλεφθεί χρόνος και για τυχόν διορθώσεις-παραλείψεις που θα πρέπει να ενσωματωθούν στο τελικό κείμενο (βλ. Διάγραμμα 1).

40-50 σελίδες (βλ. <https://wordcounter.net/words-per-page>).

¹⁸ Βλ. σελ. 9, Πολιτικές Ιδρυματικού Αποθετηρίου (https://www.uniwa.gr/wp-content/uploads/2021/01/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%B5%CC%81%CF%82_%CE%99%CE%B4%CF%81%CF%85%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%85%CC%81_%CE%91%CF%80%CE%BF%CE%B8%CE%B5%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%B9%CC%81%CE%BF%CF%85_final.pdf)

Βλ. Άρθρο 40, παρ. 6 του ΕΚΛ

Διάγραμμα 1. Πορεία υλοποίησης της πτυχιακής εργασίας και χρονικά ορόσημα έως την ολοκλήρωσή της

4. ΕΠΙΒΛΕΨΗ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

4.1. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Επίβλεψη ΠΕ μπορούν να αναλάβουν: α) όλα τα μέλη Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) του Τμήματος Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, β) τα μέλη Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Ε.Π.) και Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.ΔΙ.Π)¹⁹ τα ονόματα των οποίων θα αναρτώνται στον σχετικό πίνακα θεματικών πεδίων πτυχιακών εργασιών και Επιβλεπόντων Καθηγητών και, γ) εξωτερικοί συνεργάτες, διδάσκοντες με σύμβαση στο ΠΑΔΑ, σε περίπτωση που κριθεί απαραίτητο από τη Γ.Σ.

Η/Ο φοιτήτρια/τής μπορεί να συμβουλευέται και την ιστοσελίδα του Τμήματος για τα μέλη του διδακτικού προσωπικού²⁰ καθώς και τις αναρτήσεις με τα θεματικά πεδία που προτείνει το κάθε μέλος.

Κάθε Επιβλέπων Καθηγητής/Επιβλέπουσα Καθηγήτρια μπορεί να αναλάβει για κάθε ακαδημαϊκό έτος **έως τρεις (3)** Πτυχιακές Εργασίες.

4.2. ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΕΙΜΕΝΙΚΗΣ ΟΜΟΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ

Η ποιοτική ακαδημαϊκή εργασία οικοδομείται στη βάση προγενέστερων, υφιστάμενων γνώσεων, δεδομένων, στοιχείων κτλ. πάνω στα οποία ο ερευνητής/μελετητής/συγγραφέας προσθέτει τα δικά του δεδομένα, ευρήματα, πληροφορίες και ισχυρισμούς, σκέψεις, ιδέες και εν γένει την προσωπική του συμβολή.

Η λεπτομερής παράθεση-αναφορά των πηγών πληροφόρησης με την μορφή των ενδοκειμενικών βιβλιογραφικών παραπομπών και των βιβλιογραφικών αναφορών τους στηρίζεται σε ορισμένες αρχές και γίνεται με συγκεκριμένους τρόπους έτσι ώστε η πληροφορία να χρησιμοποιείται ορθά και νόμιμα (βλ. σύστημα συγγραφής βιβλιογραφικών παραπομπών και αναφορών της American Psychological Association **[APA], 7th ed.**). Η αναφορά τους είναι υποχρεωτική πρωτίστως για λόγους ακαδημαϊκής *εντιμότητας και δεοντολογίας* (ο συγγραφέας βεβαιώνει κατ' αυτό τον τρόπο ότι δεν έχει οικειοποιηθεί έργα ή ιδέες άλλων και δεν διαπράττει το αδίκημα της λογοκλοπής) και *ελεγκσιμότητας* (έλεγχος της εγκυρότητας και της ακρίβειας των πληροφοριών που παρέχει ο συγγραφέας). Πιο συγκεκριμένα, η αναφορά των πηγών πληροφόρησης επιβάλλεται προκειμένου:

- ☞ να παρέχουν ένα επαρκές πλαίσιο ώστε να καταστεί δυνατή η κριτική ανάλυση της εργασίας από άλλους και, ως εκ τούτου, να μπορούν οι αναγνώστες να εκτιμήσουν οι ίδιοι κατά πόσον τα συμπεράσματα του συγγραφέα είναι δικαιολογημένα,
- ☞ να δίνουν στον αναγνώστη πηγές ιστορικού και συναφούς υλικού, ώστε η παρούσα εργασία να γίνει κατανοητή από το κοινό-στόχο (δημιουργώντας έτσι έναν ιστό της επιστήμης),

¹⁹ Σύμφωνα με τον νόμο 4009/2011, τον νόμο 4386/2016 και την αντίστοιχη ερμηνευτική εγκύκλιο 29/7/2016, αρ. πρωτ. 126603/Ζ2, καθώς και στον νόμο 4485/2017: «... τα μέλη Ε.ΔΙ.Π. που είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος ή υπηρετούν στην καταληκτική βαθμίδα, μπορούν να συμμετέχουν στην επίβλεψη πτυχιακών εργασιών των φοιτητριών/τών, ως μέλη της τριμελών Επιτροπών ή στην επίβλεψη άλλων εργασιών των προπτυχιακών φοιτητριών/τών του Ιδρύματος».

²⁰ Βλ. <https://ecec.uniwa.gr/profiles/faculty/>

- ☞ να τεκμηριώνονται-επιβεβαιώνονται τα επιχειρήματα, η λογική και απόψεις του/της συγγραφέα στη βάση ιδεών, ευρημάτων, δεδομένων ή άλλων υφιστάμενων στοιχείων και να μην αποτελούν απλά μια υποκειμενική πεποίθηση, γνώμη ή άποψη,
- ☞ να διακρίνεται, κατ' επέκταση του προηγούμενου σημείου, ποιες ιδέες αποτελούν προσωπικές θέσεις ή ισχυρισμούς του/της συγγραφέα και ποιες αποτελούν ιδέες άλλων, τις οποίες δανείστηκε ο/η συγγραφέας προσδίδοντας αναγνώριση των πνευματικών δικαιωμάτων του αρχικού συγγραφέα, καθώς βεβαιώνει την αυθεντικότητα και τη νομιμότητα των ιδεών και αντιλήψεών του,
- ☞ να είναι δυνατή η επαλήθευση των όσων υποστηρίζει ο/η συγγραφέας,, διασφαλίζοντας το επιστημονικό κύρος,
- ☞ να είναι σε θέση ο αναγνώστης να επιβεβαιώνει τις παραπομπές και τις αντίστοιχες πληροφορίες που δόθηκαν εντός του κειμένου,
- ☞ να είναι σε θέση είτε ο/η συγγραφέας είτε ένας οποιοσδήποτε αναγνώστης να εντοπίζει την αρχική πηγή στο μέλλον, ώστε να τη μελετήσει διεξοδικότερα, εφόσον το επιθυμεί,
- ☞ να παρέχουν παραδείγματα εναλλακτικών ιδεών, δεδομένων ή συμπερασμάτων για σύγκριση και αντιπαράθεση με την παρούσα εργασία,
- ☞ να βοηθούν τους αναγνώστες να αποκομίσουν τα μέγιστα από την εργασία και να κατανοήσουν την εργασία,
- ☞ να αποδειχθεί το εύρος και το βάθος της έρευνας του συγγραφέα έτσι ώστε να προσδοθεί αξία στην εργασία του
- ☞ να αποδειχθεί η γνώση του συγγραφέα για το επιστημονικό αντικείμενο στο οποίο εστιάζει η εργασία καθώς και το γεγονός ότι παρακολουθεί τις τρέχουσες εξελίξεις,
- ☞ να αποφευχθεί η λογοκλοπή και η σκόπιμη ιδιοποίηση πνευματικής ιδιοκτησίας η οποία ανήκει σε άλλον.

Βασικό κανόνα δεοντολογίας για τις/τους φοιτήτριες/τές συνιστά η μη προσφυγή στη λογοκλοπή κατά την εκπόνηση των εργασιών στη διάρκεια των σπουδών τους. Η λογοκλοπή, δηλαδή η αντιγραφή και αναπαραγωγή πνευματικού υλικού άλλων συγγραφέων χωρίς την σχετική αναφορά τους, αποτελεί σοβαρό αδίκημα. **Με άλλα λόγια, απαγορεύεται η οικειοποίηση των πνευματικών δημιουργημάτων τρίτων και η εμφάνισή τους από τις/τους φοιτήτριες/τές ως δικών τους, προκειμένου να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους**²¹. Η λογοκλοπή στοιχειοθετείται από τη στιγμή που κάποιος ισχυρίζεται ή φαίνεται να ισχυρίζεται ότι αυτά που γράφει είναι δικά του ενώ στην πραγματικότητα ανήκουν σε άλλον. Στην **εκούσια λογοκλοπή** κάποιος αντιγράφει εν γνώσει του και ηθελημένα, αυτούσια μέρη ενός κειμένου που ανήκει σε άλλον και τα παρουσιάζει ως δικά του για να απατήσει αυτόν που θα διαβάσει το κείμενό του και κατ' επέκταση να καρπωθεί τα οφέλη που συνδέονται με κάτι τέτοιο (π.χ. βαθμός, ακαδημαϊκή αναγνώριση κ.τ.λ.). Στην **ακούσια λογοκλοπή** κάποιος, λόγω απειρίας ή άγνοιας, αντιγράφει μέρη ενός κειμένου χωρίς να αναφέρει την πηγή του. Η ακούσια λογοκλοπή βεβαίως μπορεί να κριθεί με επιείκεια μόνο σε πρωτοετείς προπτυχιακούς φοιτητές και όχι σε ανώτερου έτους φοιτητές, μεταπτυχιακούς φοιτητές ή επαγγελματίες.

Η λογοκλοπή μπορεί να συμβεί με έναν από τους παρακάτω τρόπους (ή σε συνδυασμό):

²¹ Άρθρο 88, παρ. 9, ΕΚΛ του ΠΑ.Δ.Α.

- Η παρουσίαση αυτούσιας εργασίας άλλου ως δική μας,
- Γράφοντας αυτό που διαβάσαμε με δικά μας λόγια χωρίς βιβλιογραφική παραπομπή,
- Η αντιγραφή έργου άλλου χωρίς αναφορά στην πηγή προέλευσής του (απευθείας λογοκλοπή)
- Η αντιγραφή ιδεών άλλου με χρήση ελαφρώς άλλων τροποποιημένων φράσεων ή/και παραπλήσιων λέξεων (λογοκλοπή – παράφραση)
- Η αντιγραφή έργου άλλου, ακόμη και με αναφορά στην πηγή προέλευσής του (όταν πρόκειται για μεγάλης έκτασης κείμενα)
- Αντιγράφοντας από σημειώσεις παραδόσεων χωρίς να αναγνωρίζεται ότι μια διάλεξη μπορεί να προέρχεται από ένα βιβλίο.
- Η αυτολεξεί μετάφραση ξενόγλωσσων κειμένων στην ελληνική γλώσσα

Η λογοκλοπή μπορεί να αποφευχθεί αν ακολουθήσουμε τις παρακάτω τεχνικές:

1. Δηλώνουμε τη βιβλιογραφική παραπομπή για ό,τι γράφουμε εκτός απ' αυτά που θεωρούνται κοινότοπη γνώση (π.χ. η Αγγλική είναι αγγλοσαξονική/γερμανική γλώσσα).
2. Δηλώνουμε ακριβώς τη σελίδα απ' όπου προέρχεται η ιδέα ή το στοιχείο που αναφέρουμε.
3. Δεν κάνουμε την περίληψη των όσων διαβάζουμε αλλά σημειώνουμε τα κεντρικά σημεία και τα τιτλοφορούμε ώστε στη συνέχεια να μπορούμε να τα αναπτύξουμε με δικά μας λόγια.
4. Εάν χρειάζεται να αναφέρουμε αυτολεξεί αυτό που διαβάζουμε τότε το βάζουμε σε εισαγωγικά και αναφέρουμε σαφώς τη σελίδα και την πηγή μας.
5. Χρησιμοποιούμε δικά μας παραδείγματα βάσει αυτών που χρησιμοποιεί η πηγή μας και αν χρειάζεται να χρησιμοποιήσουμε τα ίδια αναφέρουμε την πηγή μας.

Σε περίπτωση διαπίστωσης από τον/την ΕΚ ή την Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή τέτοιας ενέργειας, η οποία ενέχει ηθικές αλλά και νομικές διαστάσεις, θα ακολουθείται η προβλεπόμενη διαδικασία η οποία περιλαμβάνει έως και την προώθηση της υπόθεσης στη ΓΣ του Τμήματος καθώς και στα αρμόδια όργανα του Πανεπιστημίου, εφόσον κριθεί απαραίτητο από τη ΓΣ του Τμήματος, προκειμένου να εφαρμοστούν οι προβλεπόμενες αποφάσεις από τον σχετικό κανονισμό σπουδών και να επιβληθούν οι ενδεδειγμένες ποινές, ανάλογα με την περίπτωση.

Κάθε ΠΕ υποβάλλεται σε έλεγχο κειμενικής ομοιότητας με τη χρήση του ειδικού λογισμικού ανίχνευσης και αποτύπωσης του ποσοστού ταύτισης ακαδημαϊκών εργασιών με το περιεχόμενο άλλων πηγών. **Ο έλεγχος της ΠΕ, μέσω του ειδικού λογισμικού, πρέπει να έχει προηγηθεί της προφορικής εξέτασής της.** Το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής διαθέτει το λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής **Turnitin**²². Με τον έλεγχο αυτό προκύπτει μία αναφορά αυθεντικότητας (Originality Report) στην οποία αναφέρεται το ποσοστό ταύτισης. Η τελική κρίση της, όσον αφορά στην αξιολόγηση της αναφοράς λαμβάνοντας υπόψη τόσο τους εξαγόμενους ποσοτικούς δείκτες όσο, και κυρίως, την ποιοτική ανάλυση των δεικτών, γίνεται από τον/την ΕΚ. Σε περίπτωση που μέσω αυτής της διαδικασίας επαληθευτεί η

²² Βλ. <https://www.uniwa.gr/turnitin/>

αυθεντικότητα και η πρωτοτυπία της εργασίας, εγκρίνεται από τον/την ΕΚ η παρουσίασή της ενώπιον της Τριμελούς Επιτροπής²³.

Συνοψίζοντας, και όπως ήδη αναφέρθηκε, για τη συγγραφή μιας εργασίας είναι αναγκαίο να χρησιμοποιούνται πληροφορίες και να παρατίθενται αποσπάσματα έργων άλλων δημιουργών, προκειμένου το πρόσωπο που γράφει την εργασία να υποστηρίξει τις ιδέες του αλλά και να τεκμηριώσει τα λεγόμενά του. Επίσης, είναι απαραίτητο να αναφερθούν οι πηγές που ο συγγραφέας έχει μελετήσει προκειμένου να αντλήσει πληροφορίες. Με τον τρόπο αυτό αποφεύγει τη **λογοκλοπή** και επιπλέον επιτρέπει στον αναγνώστη να ανατρέξει άμεσα στην αρχική πηγή ώστε να επαληθεύσει ή και να αντιπαραβάλει τα όσα έγραψε σε σχέση με την πηγή.

5. ΥΠΟΒΟΛΗ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΗ - ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

5.1. ΥΠΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η επιτυχής ολοκλήρωση της συγγραφής της πτυχιακής εργασίας επιβεβαιώνεται με τη σύμφωνη γνώμη του/της ΕΚ, εφόσον θεωρεί ότι το κείμενο είναι ικανοποιητικό και δεν απαιτεί σημαντικές περαιτέρω διορθώσεις και εφόσον, κατόπιν του ελέγχου κειμενικής ομοιότητας και λογοκλοπής, έκρινε ότι το κείμενο της ΠΕ είναι αυθεντικό και πρωτότυπο. Σε αυτήν την περίπτωση ο/η ΕΚ εγκρίνει, αποστέλλοντας με email στη Γραμματεία του Τμήματος υπογεγραμμένο το «ΕΝΤΥΠΟ ΈΓΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΠΕ» (βλ. Παράρτημα 2), με κοινοποίηση στην/στον φοιτήτρια/τή και τα άλλα δύο μέλη της εξεταστικής επιτροπής, το αργότερο **μία ημέρα πριν την πρώτη ημέρα έναρξης των εξεταστικών περιόδων** Φεβρουαρίου, Ιουνίου, ενώ για την επαναληπτική εξεταστική Σεπτεμβρίου, το αργότερο έως την τελευταία εργάσιμη ημέρα της πρώτης εβδομάδας αυτής της εξεταστικής περιόδου.

Μετά την έγκριση της ΠΕ από τον/την ΕΚ και την ενημέρωση των μελών της Εξεταστικής Επιτροπής, η/ο φοιτήτρια/τής αποστέλει το/τα αρχείο/α της εργασίας της/του, σε ηλεκτρονική ή/και σε έντυπη μορφή, στα μέλη της επιτροπής εξέτασης²⁴.

5.2. ΕΞΕΤΑΣΗ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ - ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Η εξέταση - παρουσίαση της ΠΕ δύναται να πραγματοποιηθεί τρεις (3) φορές τον χρόνο. Σύμφωνα με τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του ΠΑΔΑ²⁵, **μετά το πέρας των εξεταστικών περιόδων Φεβρουαρίου, Ιουνίου και Σεπτεμβρίου και στις αμέσως επόμενες δύο (2) εβδομάδες αυτών, πραγματοποιείται η Εξέταση – Αξιολόγηση των Πτυχιακών Εργασιών.**

Τουλάχιστον μία (1) εβδομάδα πριν την έναρξη των προαναφερθέντων περιόδων εξέτασης των ΠΕ, με βάση τις προηγηθείσες αιτήσεις των φοιτητριών/τών για εξέταση της ΠΕ τους, η Γραμματεία του Τμήματος καταρτίζει «**Πρόγραμμα Εξετάσεων Πτυχιακών Εργασιών**», το οποίο αναρτάται στην ιστοσελίδα του Τμήματος και ενημερώνονται σχετικά οι προς εξέταση φοιτήτριες/τές, και όλα τα μέλη του διδακτικού προσωπικού του Τμήματος.

²³ Άρθρο 40, παρ. 6 του ΕΚΛ του ΠΑΔΑ.

²⁴ Άρθρο 40, παρ. 8 του ΕΚΛ του ΠΑΔΑ

²⁵ Άρθρο 40, παρ. 5αβ του ΕΚΛ του ΠΑΔΑ

Η ΠΕ παρουσιάζεται προφορικά ενώπιον της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής κατά την προβλεπόμενη ημερομηνία. Την εξέταση μπορούν να παρακολουθήσουν και άλλα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας (διδάσκοντες, προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές/τές, υποψήφιοι διδάκτορες, κλπ.)²⁶.

Η προφορική υποστήριξη της ΠΕ διακρίνεται σε δύο (2) μέρη και διαρκεί περίπου 30 έως 40 λεπτά. Στο πρώτο μέρος, η/ο φοιτήτρια/τής καλείται να παρουσιάσει στα μέλη της Επιτροπής με την υποστήριξη διαφανειών PowerPoint (10-15 διαφάνειες συνήθως είναι αρκετές) τα κύρια σημεία της πτυχιακής εργασίας (θεωρητικό υπόβαθρο, ερευνητικό μέρος, αποτελέσματα). Στο δεύτερο μέρος της διαδικασίας τον λόγο λαμβάνουν τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής τα οποία υποβάλλουν ερωτήσεις στην/στον φοιτήτρια/τή. Σκοπός της διαδικασίας είναι να διαμορφώσουν άποψη για την ορθότητα και πληρότητα της προσέγγισης που ακολουθήθηκε και της λύσης που δόθηκε στο πρόβλημα/ζήτημα/θέμα καθώς και για το βαθμό συμμετοχής καθενός από τους συμμετέχοντες στην εκπόνηση της εργασίας φοιτητές/τές, σε περίπτωση που είναι περισσότεροι του ενός²⁷. Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας παρουσίασης-εξέτασης της Πτυχιακής Εργασίας, τα μέλη της Επιτροπής Εξέτασης συσκέπτονται, χωρίς την παρουσία της/του φοιτήτριας/ή, προκειμένου να αξιολογήσουν την εργασία και στη συνέχεια ανακοινώνουν το αποτέλεσμα με τα σχόλια τους στην/στον φοιτήτρια/τή. Στην περίπτωση ανάληψης ΠΕ από δυάδα φοιτητριών/τών τα μέλη της Τριμελούς Επιτροπής κρίνουν και βαθμολογούν ανεξάρτητα καθέναν από τις/τους συμμετέχουσες/ντες φοιτητές/τές. Ο βαθμός της ΠΕ για καθέναν από τις/τους φοιτητές/τές, προκύπτει από το μέσο της βαθμολογίας (0-10) των μελών της Τριμελούς Επιτροπής²⁸ (βλ. Παράρτημα 3, «ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ»). Κατόπιν, ο/η ΕΚ υποβάλλει το συγκεκριμένο Πρακτικό με τη βαθμολογία των μελών, μέσω email, στη Γραμματεία του Τμήματος.

Εάν μια ΠΕ κριθεί ελλιπής, αναπέμπεται για συμπληρωματική επεξεργασία. Στην περίπτωση αυτή η παρουσίαση λαμβάνει χώρα σε ημερομηνία που υποδεικνύει η Τριμελής Επιτροπή, μετά από συνεννόηση με την/τον φοιτήτρια/τή, οπότε επαναλαμβάνεται η διαδικασία εξέτασης, όπως ορίζεται στον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας και αναφέρεται ανωτέρω²⁹.

Μετά την εξέταση, ο φοιτητής αναλαμβάνει να κάνει τις τελικές διορθώσεις που ενδέχεται να προτείνουν τα μέλη της εξεταστικής επιτροπής. Οι ολοκληρωμένες ΠΕ που εκπονούνται από τις/τους φοιτητές/τές κατατίθενται **υποχρεωτικά³⁰ εντός μηνός μετά την εξέταση (σε περίπτωση διορθώσεων)** στο Ιδρυματικό Αποθετήριο ΠΟΛΥΝΟΗ³¹, σύμφωνα με την Πολιτική Ιδρυματικού Αποθετηρίου (ΙΑ) του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής.³²

²⁶ Άρθρο 40, παρ. 7 του ΕΚΛ του ΠΑΔΑ

²⁷ Άρθρο 40, παρ. 8 του ΕΚΛ του ΠΑΔΑ

²⁸ Άρθρο 40, παρ. 8 του ΕΚΛ του ΠΑΔΑ

²⁹ Άρθρο 40, παρ. 9 του ΕΚΛ του ΠΑΔΑ

³⁰ Εξαιρούνται οι ΠΕ που εκπονούνται από αποφοίτους του προγράμματος ΤΕΙ

³¹ <https://polynoe.lib.uniwa.gr/xmlui/>

³² https://www.uniwa.gr/wp-content/uploads/2021/01/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%B5%CC%81%CF%82_%CE%99%CE%B4%CF%81%CF%85%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%85%CC%81_%CE%91%CF%80%CE%BF%CE%B8%CE%B5%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%B9%CC%81%

Προκειμένου να αναρτηθεί η ΠΕ στο Ιδρυματικό Αποθετήριο «ΠΟΛΥΝΟΗ» θα πρέπει:

- να έχει ελεγχθεί για λογοκλοπή με ευθύνη του/της ΕΚ μέσω του ειδικού λογισμικού που διαθέτει το Πανεπιστήμιο.
- να έχει τις Ψηφιακές Υπογραφές του/της ΕΚ και των δύο άλλων μελών της Εξεταστικής Επιτροπής.
- να είναι σε μορφή .pdf
- να είναι ενσωματωμένα στο κύριο σώμα της εργασίας (στις αρχικές σελίδες):
 - το εξώφυλλο ή τα εξώφυλλα της εργασίας (σελίδα τίτλου),
 - στην επόμενη σελίδα τα ονόματα της Εξεταστικής Επιτροπής με τις ψηφιακές υπογραφές τους και
 - στη συνέχεια να περιλαμβάνεται η σχετική υπογεγραμμένη δήλωση συγγραφέα.

Για περισσότερες πληροφορίες συστήνεται οι φοιτήτριες/τές να επισκεφθούν και να μελετήσουν προσεκτικά την ιστοσελίδα του ΙΑ του ΠΑ.Δ.Α.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Για τις ΠΕ των τελειόφοιτων του Πανεπιστημίου, ορίζεται ότι η κατάθεση της ψηφιακής μορφής είναι υποχρεωτική για τη λήψη τίτλου σπουδών και πραγματοποιείται αποκλειστικά μέσω αυτο-αρχειοθέτησης (self-archiving) από τους ίδιους³³. Στην αυτο-αρχειοθέτηση εργασιών, ο χρήστης που καταθέτει μια εργασία, δηλώνει ότι είναι και ο/η δημιουργός της για το σύνολο του περιεχομένου της. Στις περιπτώσεις που οι δημιουργοί μιας εργασίας είναι περισσότεροι του ενός, καταθέτης είναι ένας εκ των δημιουργών, ο οποίος έχει φροντίσει να έχει τη συναίνεση και των υπολοίπων δημιουργών της εργασίας για την κατάθεση στο ΙΑ. Υπόδειγμα της δήλωσης μπορείτε να δείτε στην «ΔΗΛΩΣΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ» στο Παράρτημα 5.

Να σημειωθεί ότι σε κάθε περίπτωση τα τεκμήρια που κατατίθενται ηλεκτρονικά δύναται να ελέγχονται από τα στελέχη της Βιβλιοθήκης ως προς την τεχνική τους αρτιότητα αλλά δεν αξιολογούνται ως προς το περιεχόμενό τους. Η εγκυρότητα, αυθεντικότητα, η συμμόρφωση με θέματα επιστημονικής δεοντολογίας και ηθικών και νομικών αρχών και περιορισμών είναι αποκλειστική ευθύνη των συγγραφέων τους³⁴.

5.3. ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Η εκπόνηση πτυχιακής εργασίας αποτελεί προϊόν συνεργασίας του φοιτητή και του/της ΕΚ, το τελικό ωστόσο συγγραφικό αποτέλεσμα, οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτή, ανήκει στην/στον φοιτήτρια/τη που θεωρείται και «ο/η συγγραφέας» της εργασίας και ως εκ τούτου διατηρεί τα πνευματικά δικαιώματα της (copyrights). Ωστόσο, για οποιαδήποτε μελλοντική χρήση της (π.χ. παρουσιάσεις σε

[CE%BF%CF%85_final.pdf](#)

³³ Για οδηγίες κατάθεσης στο ΙΑ «Πολυνόη», βλ. <https://www.uniwa.gr/wp-content/uploads/2021/06/%CE%9F%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CE%B9%CC%81%CE%B5%CF%82-%CE%9A%CE%B1%CF%84%CE%B1%CC%81%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%BF-%CE%99.%CE%91.-%E2%80%9C%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CF%85%CE%BD%CE%BF%CC%81%CE%B7%E2%80%9D.pdf>

³⁴ Βλ. Πολιτικές ΙΑ, σελ. 7

συνέδρια, επιστημονικά άρθρα, κεφάλαιο βιβλίου, κ.ά.) η/ο φοιτήτρια/τής οφείλει να βρίσκεται σε επικοινωνία και συνεννόηση με τον/την ΕΚ (βλ. και «ΔΗΛΩΣΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ» στο Παράρτημα 5).

6. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

6.1. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Τα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη κατά την αξιολόγηση μιας ΠΕ και στα οποία η Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή θα κληθεί να βαθμολογήσει κατά την εξέταση συνοψίζονται στις εξής περιοχές:

I. ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ: Συμμετέχει στο 10% του τελικού βαθμού της ΠΕ. Αξιολογείται η εν γένει συνεργασία με τον/την ΕΚ, η συνέπεια, η τακτικότητα επικοινωνίας, η ενημέρωση του/της ΕΚ για διάφορες αποφάσεις, η υιοθέτηση των προτάσεων του/της ΕΚ, η θετική ανταπόκριση στην καθοδήγηση κ.ά. Το συγκεκριμένο κριτήριο βαθμολογείται μόνο από τον/την ΕΚ.

II. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ: Συμμετέχει στο 70% του τελικού βαθμού της ΠΕ. Συνεκτιμώνται η ποιότητα του γραπτού λόγου, η ποιότητα χρήσης της σχετικής βιβλιογραφίας, η ποιότητα της πρακτικής που σχετίζεται με το θέμα που αναπτύσσεται (εφόσον υπάρχει), η ποιότητα και το επίπεδο προσωπικού συλλογισμού. Αξιολογείται ο βαθμός πρωτοτυπίας και δυσκολίας του θέματος, η σαφήνεια των στόχων, της μεθοδολογίας και των συμπερασμάτων, η σαφής ανάλυση των εννοιών η επαρκής τεκμηρίωση του θεωρητικού ή/και πρακτικού μέρους της εργασίας και η τεκμηρίωση των ερευνητικών μεθόδων που χρησιμοποιούνται κ.ά.

Περιλαμβάνει τα εξής στοιχεία τα οποία θα πρέπει να συνεκτιμηθούν:

1. *Ανάλυση και Μελέτη θέματος της εργασίας:* Στο κριτήριο αυτό συμπεριλαμβάνονται η επάρκεια της βιβλιογραφικής διερεύνησης, η ανάλυση και επεξεργασία των εννοιών της πτυχιακής εργασίας, η μελέτη του πεδίου του θέματος, η σαφήνεια στην περιγραφή θεωριών, μεθόδων και εργαλείων. Ενδεικτικά ερωτήματα που βοηθούν την λήψη σχετικής απόφασης για τον βαθμό στο συγκεκριμένο κριτήριο:
 - Γίνεται συνετή και κατάλληλη χρήση αποσπασμάτων κειμένων για την αποσαφήνιση ή υποστήριξη ισχυρισμών;
 - Αναγνωρίζονται και τεκμηριώνονται επαρκώς οι προσωπικές απόψεις του συγγραφέα της εργασίας;
 - Γίνεται αναφορά σε ευρεία, αντιπροσωπευτική βιβλιογραφία, συμπεριλαμβανομένης και της πρόσφατης;
 - Καλύπτει η βιβλιογραφική αναφορά σημαντικό κομμάτι της συνολικής βιβλιογραφίας του θέματος που πραγματεύεται;
 - Γίνεται τεκμηρίωση της ερευνητικής μεθοδολογίας που χρησιμοποιείται με αναφορά σε σχετική βιβλιογραφία;
 - Αναφέρονται τα όρια εφαρμογής ή αξιοπιστίας των αποτελεσμάτων της έρευνας που τυχόν πραγματοποιείται;

- Είναι το σύστημα βιβλιογραφικής αναφοράς σύμφωνο με τα διεθνώς αναγνωρισμένα συστήματα;
 - Εφαρμόστηκαν ή μεταφέρθηκαν ιδέες από τη βιβλιογραφία συγγενών χώρων με κατάλληλο τρόπο, όπου αυτό ήταν δυνατό;
2. *Εκπόνηση πτυχιακής Εργασίας:* Στο κριτήριο αυτό συμπεριλαμβάνεται η συνεισφορά και συνάφεια με την ευρύτερη γνωστική περιοχή του τμήματος, ο βαθμός επίτευξης προδιαγεγραμμένων στόχων, η εστίαση στο θέμα και βάθος εμπάθυνσης με το αντικείμενο της πτυχιακής, ο βαθμός ανάλυσης και επεξεργασία εννοιών, η μεθοδολογία διαχείρισης του προβλήματος/θέματος, η προσαρμογή και υιοθέτηση κατάλληλης μεθοδολογίας, η χρησιμότητα και αξία της πτυχιακής εργασίας, η ποσότητα και ποιότητα έργου, η εγκυρότητα των υπολογισμών και πιστοποίηση επίλυσης των μελετούμενων θεμάτων, η σαφήνεια τελικών αποτελεσμάτων κ.ά. Ενδεικτικά ερωτήματα που βοηθούν την λήψη σχετικής απόφασης για τον βαθμό στο συγκεκριμένο κριτήριο:
- Πραγματεύεται η εργασία το θέμα που δηλώνεται στον τίτλο;
 - Υπάρχει εξήγηση της γενικής σπουδαιότητας του θέματος;
 - Περιέχει η εργασία σαφή ανάλυση των εννοιών οι οποίες εξηγούνται προσεκτικά;
 - Υπάρχει σαφής περιγραφή των βασικών υποθέσεων ή εικασιών;
 - Υπάρχει επαρκής τεκμηρίωση του θεωρητικού ή/και εμπειρικού μέρους της εργασίας;
 - Υπάρχει εστίαση της εργασίας στο θέμα που πραγματεύεται;
 - Εξηγούνται οι γενικές θεωρίες και θέσεις με καλά επιλεγμένα παραδείγματα;
 - Αποφεύγονται υπερβολικές γενικεύσεις και αβάσιμοι ισχυρισμοί;
 - Υπάρχουν πρωτότυπες απόψεις και ιδέες;
 - Υπάρχει επαρκής κάλυψη της βιβλιογραφίας (σε ποιο βαθμό έχει καλυφθεί το σημερινό βιβλιογραφικό εύρος);
 - Υπάρχει κατάλληλη τεκμηρίωση των ερευνητικών μεθόδων που χρησιμοποιούνται
3. *Δομή του κειμένου της εργασίας:* Αξιολογείται η συνοχή, η συγκρότηση και η συνολικότερη δομή του γραπτού κειμένου, τόσο από πλευράς διάρθρωσης των εννοιών της εργασίας (τίτλος, περίληψη εντός ορίων με ισόρροπη ανάπτυξη των επιμέρους εννοιών, μεθοδολογία, ανάλυση, παρουσίαση των αποτελεσμάτων, ερμηνεία των αποτελεσμάτων, συζήτηση και συμπεράσματα), όσο και από πλευράς γλώσσας, ροής κειμένου, ύφους γραφής και συμμόρφωσης προς τις υφιστάμενες οδηγίες. Τέλος, με το κριτήριο αυτό αξιολογείται επίσης η πληρότητα και το επίκαιρο των βιβλιογραφικών πηγών που χρησιμοποιούνται, η αξιοποίησή τους στην αντιμετώπιση του υπό μελέτη θέματος και στα αποτελέσματά του και η ορθή γραφή των βιβλιογραφικών αναφορών (κατάλογος και παραπομπές από το κείμενο). Ενδεικτικά ερωτήματα που βοηθούν την λήψη σχετικής απόφασης για τον βαθμό στο συγκεκριμένο κριτήριο:
- Είναι η εργασία καλά δομημένη, χωρισμένη σε μέρη, καθένα από τα οποία πραγματεύεται κάποια ειδική, καλά εστιασμένη οπτική του θέματος;
 - Δείχνει η Εισαγωγή τι πρόκειται να ακολουθήσει;

- Γίνεται στα Συμπεράσματα σύνθεση των όσων προηγήθηκαν και αναπτύσσεται προβληματισμός για τις επιπτώσεις της συνολικής εργασίας;
- Υπάρχει στα Συμπεράσματα “αυτοκριτική” και απολογισμός του τρόπου διαπραγμάτευσης του θέματος;
- Υπάρχει σαφής και καλά δομημένη επιχειρηματολογία υποστήριξης των ισχυρισμών που γίνονται;
- Αναγνωρίζεται η αδυναμία γενικεύσεων, οι οποίες στηρίζονται σε ανεπαρκή δεδομένα (θεωρητικά ή εμπειρικά);
- Είναι η έκταση της εργασίας μέσα στα όρια που έχουν καθορισθεί;

Ενδεικτική (ποιοτική) αξιολόγηση εργασιών

Άριστη (8,6-10): Εργασία με καθορισμένη εστίαση, ευρεία και αναλυτική βιβλιογραφική κάλυψη και γραφή που διακρίνεται για τη σαφήνιά της. Το τυχόν εμπειρικό μέρος έχει πραγματοποιηθεί με σχολαστική λεπτομέρεια, έχει αναλυθεί πλήρως και υπάρχει ισχυρή σύνδεση μεταξύ θεωρίας και πρακτικής. Η εργασία διακρίνεται για τη δημιουργικότητα και πρωτοτυπία στη σύνθεση και ανάλυση (επεξεργασία) των πληροφοριών.

Πολύ Καλή (7,6-8,5): Σαφής γραφή και εστίαση και κατάλληλη βιβλιογραφική κάλυψη. Το τυχόν εμπειρικό μέρος αναδεικνύει ικανοποιητικά το θέμα της εργασίας και υπάρχει καλή σχέση θεωρίας και πρακτικής (εφόσον αυτή περιλαμβάνεται). Η σύνθεση και ανάλυση (επεξεργασία) των πληροφοριών είναι αξιόλογη.

Καλή (6,6-7,5): Αποδεκτά επίπεδα γραπτής έκφρασης και βασική βιβλιογραφική κάλυψη. Προσεκτική παράθεση τυχόν εμπειρικών δεδομένων και σύνδεση θεωρίας και πρακτικής (εφόσον αυτή περιλαμβάνεται). Αποδεκτή ανάλυση (επεξεργασία) και σύνθεση των πληροφοριών.

Μέτρια (5-6,5): Υπάρχουν προβλήματα στην ποιότητα του γραπτού λόγου και ανεπαρκής κάλυψη της σχετικής βιβλιογραφίας. Το τυχόν εμπειρικό μέρος είναι περιορισμένο, αποσπασματικό και με κενά και η σύνδεση θεωρίας και πρακτικής φτωχή. Δεν είναι σαφής ο βαθμός επεξεργασίας του πληροφοριακού υλικού.

Πρέπει να επαναληφθεί (<4,9): Σημαντικά προβλήματα στη γραφή. Υπάρχει λίγη ή καθόλου βιβλιογραφική κάλυψη. Το τυχόν εμπειρικό μέρος δε σχετίζεται με το θέμα της εργασίας. Δεν υπάρχουν αποδείξεις επεξεργασίας του σχετικού πληροφοριακού υλικού ή είναι πολύ περιορισμένης έκτασης και ποιότητας.

III. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ: Συμμετέχει στο 20% του τελικού βαθμού της ΠΕ. Πρόκειται για το κριτήριο αξιολόγησης που χαρακτηρίζει την ικανότητα της/του φοιτήτριας/τή να παρουσιάζει τη δουλειά της/του. Η προφορική παρουσίαση και εξέταση αποδεικνύουν το εύρος και το βάθος της γνώσης στο αντικείμενο, την επαρκή υποστήριξη του θέματος και την ικανότητα

χρήσης οπτικοακουστικών μέσων μέσα στο καθορισμένο χρονικό πλαίσιο.

Η/Ο φοιτήτρια/τής θα πρέπει να είναι σε θέση να απαντήσει σε ερωτήσεις όπως:

- Ποιο είναι το βασικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει η πτυχιακή;
- Γιατί είναι πρόβλημα;
- Ποια μεθοδολογία/προσέγγιση έχετε χρησιμοποιήσει για την αντιμετώπιση του προβλήματος;
- Ποιες οι βασικές αρχές και τα εγγενή προβλήματα της προσέγγισης που επιλέξατε;
- Ποιες άλλες οπτικές-προσεγγίσεις κλπ. θα μπορούσατε να είχατε χρησιμοποιήσει και γιατί δεν το κάνατε (γιατί δεν χρησιμοποιήσατε την *αβγ* μεθοδολογία);
- Γιατί χρησιμοποιήσατε αυτές τις πηγές στις οποίες έχετε ανατρέξει (γιατί δεν αναφέρατε στην *χψω* πηγή η οποία αντιμετωπίζει την *αβγ* πτυχή του ζητήματος);
- Ποια είναι τα βασικά συμπεράσματα - αποτελέσματα της εργασίας σας;
- Πώς αξιολογήσατε/επιβεβαιώσατε την αξιοπιστία/εγκυρότητα των αποτελεσμάτων;
- Ποιοι οι περιορισμοί των αποτελεσμάτων της εργασίας σας;
- Ποια μελλοντική εργασία απαιτείται για να φτάσετε σε πιο ασφαλή - εκτενή κλπ. συμπεράσματα - αποτελέσματα;

Κ.Ο.Κ.

Στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη στη σχετική αξιολόγηση είναι η καθαρότητα και σαφήνεια του προφορικού λόγου, η στάση του ομιλητή μπροστά στο ακροατήριο, η επιλογή των θεμάτων που παρουσιάζει, η ετοιμότητα και η πληρότητα των απαντήσεων σε σχετικές ερωτήσεις κ.ά.. Ενδεικτικά ερωτήματα που βοηθούν τα μέλη της 3μελούς επιτροπής αξιολόγησης της ΠΕ για την λήψη απόφασης για την βαθμολογία στο συγκεκριμένο κριτήριο:

- ☞ Έχει ετοιμασθεί η εργασία σύμφωνα με τις υποδείξεις του Οδηγού και τις απαιτήσεις του Τμήματος;
- ☞ Είναι προσεκτική η παρουσίαση της εργασίας και μπορεί να αναγνωστεί με ευκολία;
- ☞ Έχει γίνει κατάλληλη χρήση διαγραμμάτων, σχημάτων και πινάκων;
- ☞ Γίνεται καλή χρήση της Ελληνικής γλώσσας;
- ☞ Είναι η παρουσίαση της εργασίας σύμφωνη με τις απαιτήσεις του Τμήματος;
- ☞ Η παρουσίαση αντανakλά την πολύ καλή γνώση του θέματος που διερευνήθηκε;
- ☞ Είναι εύστοχες οι απαντήσεις στα ερωτήματα των μελών της Εξεταστικής Επιτροπής;

6.2. ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στο καθένα από τα παραπάνω κριτήρια το κάθε μέλος της Εξεταστικής Επιτροπής βαθμολογεί την εργασία στη βαθμολογική κλίμακα από 1-10 και στη συνέχεια το άθροισμα της βαθμολογίας στα κριτήρια αυτά διαιρείται με το τρία (3) ώστε να προκύπτει ο τελικός βαθμός που αποδίδει το κάθε μέλος της Εξεταστικής στην ΠΕ. Ο τελικός βαθμός της ΠΕ προκύπτει από τον μέσο όρο των βαθμών των τριών μελών της Εξεταστικής Επιτροπής.

Στην περίπτωση εξέτασης ΠΕ που έχει εκπονηθεί από дуάδα φοιτητριών/τών, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, ο τελικός βαθμός είναι κοινός. Τα μέλη της Τριμελούς Επιτροπής κρίνουν και βαθμολογούν ανεξάρτητα καθέναν από τους συμμετέχοντες στην ομάδα εκπόνησης της εργασίας φοιτήτριες/τές. Ο βαθμός της πτυχιακής για καθέναν από τις/τους φοιτήτριες/τές, προκύπτει από το μέσο όρο της βαθμολογίας των μελών της Τριμελούς Επιτροπής, αρχικά για τον καθένα ξεχωριστά και στη συνέχεια εξαγοντας τον μέσο όρο των δύο μέσων βαθμών.

7. ΑΝΑΡΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΟ ΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΑΠΟΘΕΤΗΡΙΟ «ΠΟΛΥΝΟΗ» -ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ

Η διαδικασία ολοκληρώνεται με την κατάθεση της πτυχιακής εργασίας, σε μορφή .pdf και την ανάρτηση της στο ΙΑ «ΠΟΛΥΝΟΗ», εντός μηνός μετά την εξέταση (σε περίπτωση διορθώσεων), όπως προαναφέρθηκε.

Οι φοιτήτριες/τές, σε συνεργασία με τις/τους ΕΚ, ενθαρρύνονται να παρουσιάζουν τα ερευνητικά τους δεδομένα σε συνέδρια και να τα δημοσιεύουν σε επιστημονικά περιοδικά. Οι φοιτήτριες/τές θα πρέπει να διατηρούν τα δεδομένα που συνέλλεξαν και χρησιμοποιήθηκαν κατά την εκπόνηση της ΠΕ.

8. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

8.1. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1. ΑΙΤΗΣΗ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Ημερομηνία:

Αρ. Πρωτ.:

ΕΠΩΝΥΜΟ	:	:	:
Όνομα	:	:	:
Όνομα Πατέρα	:	:	:
Τηλέφωνο Επικοινωνίας	:	:	:
Email Επικοινωνίας	:	:	:
Εξάμηνο Σπουδών	:	:	:
Αριθμός Μητρώου	:	:	:

Παρακαλούμε να ενεργήσετε για την έγκριση της εκπόνησης της ακόλουθης πτυχιακής εργασίας (προσωρινός τίτλος) :

Ο/Η Επιβλέπων/ουσα Καθηγητής/τρια

Ο/Η Αιτών/ούσα

Ο/Η Αιτών/ούσα

(Ον/μο – Υπογραφή)

(Ον/μο – Υπογραφή)

(Ον/μο – Υπογραφή)

8.2. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2. ΕΝΤΥΠΟ ΕΓΚΡΙΣΗΣ & ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΡΟΣ

ΤΗΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Αρ. Πρωτοκόλλου:

Ημ/νία:

ΕΠΩΝΥΜΟ	1.	2.
Όνομα		
Όνομα Πατέρα		
Τηλ. Επικοινωνίας		
Email Επικοινωνίας		
Εξάμηνο Σπουδών		
Αριθμός Μητρώου		

Παρακαλούμε να ενεργήσετε για τον ορισμό της επιτροπής εξέτασης και την αξιολόγηση της πτυχιακής μας εργασίας με **θέμα:**

1.Ο/Η Αιτών/ούσα

2. Ο/Η Αιτών/ούσα

3.Ο/Η Αιτών/ούσα

.....
(υπογραφή).....
(υπογραφή).....
(υπογραφή)

Ο/Η Επιβλέπων/ουσα
Καθηγητής/τρια

.....
(Όν/μο – Υπογραφή)

8.3. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3. ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η Εξεταστική Επιτροπή της Πτυχιακής Εργασίας του/της φοιτητή/τριας (ΑΜ) με θέμα

 μετά τη δημόσια παρουσίασή της σήμερα/...../.....,
 λαμβάνοντας υπόψη:

1. Το βαθμό ανταπόκρισής του/της φοιτητή/τριας στις υποχρεώσεις του/της κατά τη διάρκεια της εκπόνησης της εργασίας (ΒΑ)
2. Το περιεχόμενο της γραπτής εργασίας που κατέθεσε ο/η φοιτητής/τρια (ΒΕ)
3. Την προφορική παρουσίαση της εργασίας (ΒΠ)

κρίνει ότι την ολοκλήρωσε επιτυχώς με το γενικό βαθμό.....

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ

ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗΣ (ΒΑ)		ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ (ΒΕ)		ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ (ΒΠ)	
Βαθμολογητής	Βαθμός (0 - 10)	Βαθμολογητής	Βαθμός (0 - 10)	Βαθμολογητής	Βαθμός (0 - 10)
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ (μόνο)		ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ		ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ	
-		1 ^ο ΜΕΛΟΣ		1 ^ο ΜΕΛΟΣ	
-		2 ^ο ΜΕΛΟΣ		2 ^ο ΜΕΛΟΣ	
ΒΑΘΜΟΣ * 0,10 =		ΑΘΡΟΙΣΜΑ/3 * 0,70 =		ΑΘΡΟΙΣΜΑ/3 * 0,20 =	

ΤΕΛΙΚΟΣ ΒΑΘΜΟΣ: ΒΑ+ΒΕ+ΒΠ =

Α/α	ΟΝΟΜΑ ΕΠΩΝΥΜΟ	ΒΑΘΜΙΔΑ/ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΥΠΟΓΡΑΦΗ
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ			
1 ^ο ΜΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ			
2 ^ο ΜΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ			

8.4. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4. ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Όσον αφορά την μορφοποίηση της ΠΕ, η έκτασή της αναμένεται να έχει έκταση μεταξύ 13.000-16.000 λέξεων [δεν συμπεριλαμβάνονται οι βιβλιογραφικές αναφορές (ή βιβλιογραφία) και τα παραρτήματα].

Για την μορφοποίηση της ΠΕ **υιοθετείται το πρότυπο της APA (7η έκδ.)**³⁵ για την συγγραφή των φοιτητικών εργασιών. Τα βασικά στοιχεία μορφοποίησης μιας εργασίας σύμφωνα με τις οδηγίες του APA συνοψίζονται στα ακόλουθα:

Ρυθμίσεις Σελίδας

- Συγγραφή σε σελίδα μεγέθους A4
- Εκτύπωση (εφόσον χρειαστεί) σε λευκό χαρτί μεγέθους A4.
- Περιθώρια σελίδας:
 - άνω 2,54 εκ.
 - κάτω: 2,54 εκ.
 - αριστερά: 3,18 εκ.
 - δεξιά: 3,18 εκ.

Οι συγκεκριμένες ρυθμίσεις αποτελούν και προεπιλογή (default) του MS Word.

- Αρίθμηση σελίδων: αριθμείται το σύνολο των σελίδων στην άνω δεξιά γωνία της σελίδας. Η αρίθμηση είναι συνεχής και ξεκινάει από το εξώφυλλο (στην κεφαλίδα, στοίχιση δεξιά), χωρίς ωστόσο να εμφανίζεται στη συγκεκριμένη σελίδα.
- Επίπεδα επικεφαλίδων ενοτήτων: οι επικεφαλίδες χρησιμοποιούνται για να βοηθήσουν τον αναγνώστη να περιηγηθεί σε ένα κείμενο και αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τις επιστημονικές εργασίες. Τα επίπεδα είναι οργανωμένα κατά επίπεδα υπαγωγής. Οι βασικές/σημαντικές λέξεις των επικεφαλίδων γράφονται πλέον με κεφαλαία γράμματα και έντονη γραφή. Οι επικεφαλίδες διακρίνονται μόνο από τη χρήση πλάγιων γραμμάτων, των εσοχών και των περιόδων (χρήση τελείας στο τέλος της επικεφαλίδας). Για τους τίτλους κεφαλαίων, ενοτήτων, υποενοτήτων, προτείνεται η παρακάτω μορφοποίηση:

Επικεφαλίδες ενοτήτων σύμφωνα με το πρότυπο συγγραφής εργασιών της APA

Επίπεδο	Μορφοποίηση
1	Στο κέντρο, έντονη γραφή, τίτλος επικεφαλίδας Το κείμενο ξεκινά με νέα παράγραφο.
2	Στοίχιση αριστερά, έντονη γραφή, τίτλος επικεφαλίδας Το κείμενο ξεκινά με νέα παράγραφο.
3	Στοίχιση αριστερά, έντονη και πλάγια γραφή, τίτλος επικεφαλίδας Το κείμενο ξεκινά με νέα παράγραφο.
4	Εσοχή 5 στιγμών, έντονη γραφή, τίτλος κεφαλίδας που τελειώνει με

³⁵ Στο μενού του Word υπάρχει η σχετική επιλογή για APA 7. Η/Ο φοιτήτρια/ής μπορεί να βρει πλήθος πληροφοριών στο διαδίκτυο (π.χ. https://www.lib.auth.gr/sites/default/files/docs_files/%CE%91PA%207%20Guide%20-revised.pdf)

	τελεία. Το κείμενο της παραγράφου συνεχίζει στην ίδια γραμμή και συνεχίζει ως κανονική παράγραφος.
5	Εσοχή 5 στιγμών, έντονη και πλάγια γραφή, τίτλος κεφαλίδας που τελειώνει με τελεία. Το κείμενο της παραγράφου συνεχίζει στην ίδια γραμμή και συνεχίζει ως κανονική παράγραφος.

Ρυθμίσεις παραγράφων

- Η πρώτη παράγραφος δεν έχει εγκοπή και ξεκινά όπως και ο τίτλος της παραγράφου από αριστερά. Αντίθετα όλες οι υπόλοιπες παράγραφοι ξεκινούν με εσοχή/εγκοπή τουλάχιστον 0,5 cm (0,2 in). Για να υπολογίσετε σωστά αυτή την εγκοπή θα πρέπει να χρησιμοποιήσετε τα βελάκια του Χάρακα (WORD), ο οποίος θα πρέπει να είναι ενεργοποιημένος.
- Οι παράγραφοι όπως και οι τίτλοι δεν θα έχουν κενές γραμμές μεταξύ τους. Για τον λόγο αυτό θα πάτε στην επιλογή του κυρίως μενού «Παράγραφος» και θα επιλέξετε «Πριν: 0» και «Μετά: 0».
- Διάστιχο: 1,5 σε όλη την έκταση της εργασίας της εργασίας (εξαιρούνται οι πίνακες και τα σχήματα, όπου διάστιχο 1 ή 1½ είναι επίσης αποδεκτό). Η πρώτη γραμμή κάθε παραγράφου πρέπει να ξεκινάει με εσοχή 1,27 εκ. ή 5-7 χαρακτήρων. Αυτός ο κανόνας δεν ισχύει στην Περίληψη (όπου όλες οι γραμμές της παραγράφου ξεκινούν από το ίδιο σημείο), καθώς και στις επικεφαλίδες, στους τίτλους των πινάκων και των σχημάτων, στις σημειώσεις.
- Στοίχιση κειμένου: Η στοίχιση του κειμένου των παραγράφων είναι πλήρης.
- Δεν ξεκινά νέα σελίδα όταν εισάγεται νέα ενότητα ή υποενότητα. Κάθε τμήμα κειμένου ακολουθεί το προηγούμενο.

Ρυθμίσεις γραμματοσειράς

- Χρήση της ίδιας γραμματοσειράς σε όλο το κείμενο.
- Προτάσεις γραμματοσειράς και μεγέθους χαρακτήρων (pt/στιγμές):
 - 12-point Times New Roman
 - 11-point Calibri
 - 11-point Georgia
 - 10-point Lucida
 - 11-point Arial
- Στις υποσημειώσεις χρησιμοποιείται γραμματοσειρά μεγέθους 10 pt/στιγμών.
- Δεν χρησιμοποιούνται πουθενά υπογραμμισμένοι χαρακτήρες.
- Έντονοι χαρακτήρες εμφανίζονται μόνο στις επικεφαλίδες των βασικών ενοτήτων της εργασίας και στην αρίθμηση των πινάκων (βλ. παρακάτω).
- Με πλάγιους χαρακτήρες εμφανίζονται:
 1. τα λατινικά στατιστικά σύμβολα (π.χ. N , M , SD , p , D του Cohen κλπ., αλλά όχι τα ελληνικά, όπως α , η^2 κλπ.),
 2. οι τίτλοι των πινάκων,
 3. η ένδειξη «Σημείωση» στις υποσημειώσεις των πινάκων και σχημάτων, και

4. ορισμένα στοιχεία στην ενότητα της Βιβλιογραφίας, συγκεκριμένα οι τίτλοι των αυτοτελών τόμων, οι τίτλοι των ανακοινώσεων σε συνέδρια, οι τίτλοι και οι αριθμοί των τόμων (αλλά όχι οι αριθμοί των τευχών!) των περιοδικών.
5. Μέσα στο κείμενο μπορούν να χρησιμοποιηθούν πλάγιοι χαρακτήρες σε εξαιρετικές περιπτώσεις, για έμφαση. Ωστόσο, η χρήση τους θα πρέπει να γίνεται με φειδώ και μόνον εφόσον με τον τρόπο αυτό τονίζεται ένα σημαντικό και αναπάντεχο αποτέλεσμα που δεν θα γινόταν αντιληπτό χωρίς τη χρήση πλαγίων γραμμάτων, π.χ. «...τα παιδιά με διάσπαση προσοχής είχαν καλύτερη επίδοση στην κλίμακα Μνήμη Αριθμών...».
6. Επίσης, με πλάγιους χαρακτήρες μπορούμε να εισαγάγουμε καινούριους όρους, την πρώτη φορά που αναφέρονται.

Σημεία Στίξης και Ειδικά Σύμβολα

- Μετά από όλα τα σημεία στίξης ακολουθεί ένα κενό διάστημα. Δεν χρησιμοποιούνται κενά μετά από τα σημεία στίξης εντός των συντομογραφιών (π.χ., κ.ο.κ., κ.ά.). Επίσης, δεν χρησιμοποιείται ποτέ κενό διάστημα πριν από τα σημεία στίξης. Οι παρενθέσεις και οι παύλες ενσωματώνονται στο κείμενο που περιέχουν, δηλαδή υπάρχει ένα κενό διάστημα πριν το άνοιγμα της παρένθεσης ή πριν την πρώτη παύλα αλλά δεν υπάρχει κενό διάστημα πριν το κλείσιμο της παρένθεσης ή πριν τη δεύτερη παύλα. Δεν χρησιμοποιούμε δύο ή περισσότερα συνεχόμενα κενά διαστήματα σε καμία περίπτωση. Επίσης, δεν πρέπει να γίνεται συλλαβισμός των λέξεων (δηλ. δεν πρέπει να χωρίζονται) στο τέλος μιας γραμμής.
- Εντός του κειμένου χρησιμοποιούμε πάντοτε αραβικά σύμβολα για αριθμούς μεγαλύτερους από το 9, ενώ οι μικρότεροι αριθμοί παρατίθενται ολογράφως. Αριθμοί μικρότερα του 10 γράφονται αριθμητικά όταν:
 1. εμφανίζονται σε μία σειρά (όπως 3, 8, 11, και 17),
 2. δηλώνουν αριθμούς σελίδων και ημερομηνίες,
 3. συγκρίνονται με διψήφιους αριθμούς που χρησιμοποιήθηκαν στην ίδια παράγραφο,
 4. εκφράζουν βαθμολογία ή ποσοστά, και
 5. προηγούνται μιας μονάδας μέτρησης (όπως 3 μέτρα, 2 μέρες, μία κλίμακα 7 σημείων).
- Μια πρόταση δεν ξεκινάει ποτέ με αραβικό νούμερο (εκτός αν πρόκειται για την Περίληψη) ακόμη και αν ακολουθεί άλλος αριθμός. Για παράδειγμα, πρέπει να γράφεται «Σαράντα τρεις άντρες και 38 γυναίκες απάντησαν...». Σε αυτές τις περιπτώσεις συνήθως είναι καλύτερα να διατυπώνονται με άλλο τρόπο τέτοιου είδους προτάσεις, όπως π.χ. «Συλλέχθηκαν απαντήσεις από 43 άντρες και 38 γυναίκες...» ή «Απάντησαν 43 άντρες και 38 γυναίκες...».
- Όσον αφορά τα ποσοστά, το ποσοστιαίο σύμβολο (%) χρησιμοποιείται μόνο μετά από αριθμό και χωρίς κενό διάστημα ενδιάμεσα. Η λέξη «ποσοστό» χρησιμοποιείται όταν δεν δίνεται αριθμός. Παράδειγμα: «Βρέθηκε ότι το 28% των συμμετεχόντων...», «αφού καθορίστηκε το ποσοστό των μαθητών που...».
- Οι συντομογραφίες θα πρέπει να αποφεύγονται, εκτός αν αναφέρονται σε πολύ μεγάλους και παράλληλα γνωστούς όρους (π.χ. MMPI, WISC). Πάντοτε μια

συντομογραφία αναγράφεται ολογράφως την πρώτη φορά που εμφανίζεται στο κείμενο.

- Για κάθε αρκτικόλεξο, θα πρέπει την πρώτη φορά που εμφανίζεται στο κείμενο να αναγράφεται εντός παρένθεσης αφού προηγηθεί η αναγραφή ολογράφως. Σε επόμενες φορές που εμφανίζεται στο κείμενο μπορεί να αναγράφεται μόνο το αρκτικόλεξο.

Πίνακες και διαγράμματα

Ένα άλλο θέμα που θα πρέπει να προσεχθεί είναι η σύνταξη των λεζάντων των εικόνων και των πινάκων. Όλες οι λεζάντες θα φέρουν αραβική αρίθμηση χωριστά για τους πίνακες και τις εικόνες ή διαγράμματα. Η αναφορά σε αυτές μέσα στο κείμενο γίνεται με κεφαλαία γράμματα π.χ. «βλ. Πιν 1.2 ή Εικ. 5».

Ορισμένα στοιχεία για τη γλωσσική επιμέλεια του κειμένου

Η γλώσσα της ΠΕ θα πρέπει να είναι απλή και περιεκτική, χωρίς μεγάλες προτάσεις, ενώ ιδιαίτερο βάρος πρέπει να δίνεται στην επιχειρηματολογία και την επιστημονική τεκμηρίωση των απόψεων που εκθέτεται. Ειδικότερα, στη ΠΕ σας καλό είναι να δώσετε ιδιαίτερη προσοχή στα ακόλουθα στοιχεία:

- Αφήνετε πάντα ένα κενό (space) μετά τα σημεία στίξης και μην «κολλάτε» τις λέξεις μεταξύ τους.
- Οι παράγραφοι δηλώνονται με τη χρήση μιας «Εσοχής» (tab).
- Αποφεύγετε τις μεγάλες προτάσεις. Έχετε πάντα κατά νου το απλουστευμένο συντακτικό σχήμα «υποκείμενο-ρήμα αντικείμενο» και προσπαθείτε να μην παρεμβάλλετε μακροσκελείς δευτερεύουσες προτάσεις. Διατυπώνετε τις σκέψεις σας με τρόπο κατά το δυνατόν απλό, κατανοητό και συγχρόνως μεστό, σε σύντομες και εννοιολογικά σαφείς προτάσεις.
- Επιχειρείτε εύλογο χωρισμό των παραγράφων. Μην ξεχνάτε ότι κάθε παράγραφος αντιστοιχεί σε ένα πλήρες νοηματικό σύνολο και αποτελείται από τις απαραίτητες προτάσεις. Είναι λάθος να σχηματίζετε υπερβολικά σύντομες παραγράφους (και μάλιστα διαδοχικών) που στερούνται ανάπτυξης.
- Μην ξεχνάτε ότι ένα επιστημονικό κείμενο δεν πρέπει να είναι απλώς περιγραφικό. Είναι σκόπιμο να αναλύετε τα ζητήματα που προκύπτουν από τη μελέτη σας, να διατυπώνετε και τις δικές σας, κριτικές, απόψεις και να συνδέετε κατά το δυνατόν τα βιβλιογραφικά δεδομένα με τις συναφείς εμπειρίες σας.
- Ανάλογα με την ομάδα μαθημάτων και το γνωστικό αντικείμενο στην οποία εκπονείτε τη ΠΕ σας και σύμφωνα με τις οδηγίες του επιβλέποντα καθηγητή σας, θα πρέπει να ακολουθείτε συγκεκριμένο τρόπο χειρισμού της γλώσσας και σύνταξης των προτάσεων. Γενικά, θα πρέπει να γνωρίζετε πότε να χρησιμοποιείτε το Α' Ενικό ή το Α' Πληθυντικό πρόσωπο, την απρόσωπη έκφραση και την Παθητική Φωνή. Σε κάθε περίπτωση, να θυμάστε ότι η χρήση της ενεργητικής φωνής σας δίνει μεγαλύτερη ευχέρεια και ευκινησία στην έκφρασή σας, ενώ η χρήση της παθητικής φωνής και των απρόσωπων εκφράσεων, όπου είναι απαραίτητη, απαιτεί μεγάλη προσοχή ώστε το κείμενό σας να είναι εύκολα αναγνώσιμο.
- Αποφεύγετε επίσης τους αδόκιμους τύπους της καθαρεύουσας και τους βερμπαλισμούς. Γράφετε απλά και χρησιμοποιείτε γλωσσικούς τύπους που σας είναι πιο οικείοι, τους οποίους θα μπορείτε και να χειριστείτε καλύτερα.

- Αν το κείμενό σας περιλαμβάνει αφήγηση στο παρελθόν, χρειάζεται να προσέχετε τη χρήση των παρελθοντικών χρόνων (αόριστου και παρατατικού)· γενικά, αποφύγετε τον (πιο λογοτεχνικό) ιστορικό Ενεστώτα.
- Στην ακαδημαϊκή γραφή, συνιστάται ιδιαίτερη προσοχή στο σεβασμό της ισότητας των δύο φύλων και στην αποφυγή σεξιστικών εκφράσεων. Έτσι, π.χ. μπορούμε να μιλάμε για "τις/τους πελάτισσες/-τες" μιας υπηρεσίας ή για "τις/τους ερωτηθείσες/-έντες". Το όφελος και η δύναμη του μηνύματος που περνά μέσα από ένα τέτοιο κείμενο είναι στοιχεία πολύ σημαντικότερα από τον παραπάνω κόπο κατά την πληκτρολόγηση.
- Συχνά είναι και τα προβλήματα που προκαλεί η χρήση του μονοτονικού συστήματος. Μην παραλείπετε να ακολουθείτε τους κανόνες του. Στο μονοτονικό σύστημα, οι μονοσύλλαβες λέξεις δεν τονίζονται. Μία από τις πιο συχνές εξαιρέσεις αποτελούν τα ερωτηματικά "πού" και "πώς", που τονίζονται προκειμένου να ξεχωρίζουν από τους όμοιούς τους συνδέσμους ή αντωνυμίες. Προσοχή όμως: το ερωτηματικό τι δεν τονίζεται ποτέ, αφού δεν υπάρχει κίνδυνος σύγχυσης με άλλον όμοιο τύπο.
- Τέλος, για το τελικό "νι" (ν) της αιτιατικής πτώσης στα άρθρα, που συχνά προβληματίζει, σας υπενθυμίζουμε ότι διατηρείται μόνο όταν η επόμενη λέξη αρχίζει με φωνήεν ή με ένα από τα σύμφωνα κ, π, τ, ξ και ψ. Επίσης το τελικό "ν" διατηρείται πάντα στην προσωπική αντωνυμία του τρίτου προσώπου αυτόν, τον, καθώς και στο τροπικό επίρρημα "σαν".

Για περισσότερες συμβουλές ορθής χρήσης της γλώσσας στο γραπτό λόγο μπορείτε να βρείτε σε βιβλία όπως τα ακόλουθα:

Ιορδανίδου, Α. (Επιμ.) (1999). *Οδηγός της νεοελληνικής γλώσσας*. Αθήνα: Πατάκης.
 Παπαζαφείρη, Ι. (1994). *Λάθη στη χρήση της γλώσσας μας*. Αθήνα: Σμίλη.

8.5. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5. ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η ακόλουθη δομή της ΠΕ είναι ενδεικτική και ενδέχεται να διαφοροποιείται σε ορισμένα σημεία ανάλογα με το θέμα και το είδος της έρευνας.

Διαβάστε προσεκτικά τις οδηγίες και τα παραδείγματα από τις επόμενες σελίδες και κρατήστε αυτή την μορφοποίηση στο κείμενο σας. Όπου απαιτείται κάποιο στοιχείο της εργασίας να ξεκινά σε νέα σελίδα, υποδεικνύεται αναλόγως («Σε νέα σελίδα»), αλλιώς οι ενότητες διαδέχονται η μία την άλλη χωρίς αλλαγή σελίδων. **Ο χωρισμός των σελίδων που ακολουθεί έγινε προκειμένου να λειτουργήσει ως υπόδειγμα που μπορεί να υιοθετήσει η/ φοιτήτρια/τής για την ΠΕ.**

Εξώφυλλο

Αναγράφονται τα ακόλουθα

- Ίδρυμα φοίτησης
- Τμήμα φοίτησης
- Τίτλος της ΠΕ
- Ονοματεπώνυμο φοιτήτριας/ή-συγγραφέα της ΠΕ,
- Ονοματεπώνυμο του/της επιβλέποντος/ουσας
- Ημερομηνία υποβολής της ΠΕ

Σημείωση: Ο τίτλος πρέπει να είναι σύντομος (12-15 λέξεις το μέγιστο), σαφής και περιεκτικός, και να δηλώνει στον αναγνώστη το κεντρικό σημείο ενδιαφέροντος της μελέτης και τη σχέση ανάμεσα στις κύριες μεταβλητές ή τα θέματα που εξετάζει η ΠΕ. Αποφεύγονται οι συντομογραφίες, οι ξενικές λέξεις, οι μαθηματικοί τύποι και οι δείκτες.

Δείτε το υπόδειγμα της επόμενης σελίδας.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
UNIVERSITY OF WEST ATTICA

Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών

Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Εδώ γράφετε τον τίτλο της πτυχιακής εργασίας

Όνοματεπώνυμο φοιτήτριας/ή
(Αρ. Μητρώου)

Όνοματεπώνυμο Επιβλέποντος/Επιβλέπουσας

Ημερομηνία υποβολής της ΠΕ

Τριμελής Επιτροπή Εξέτασης

Ημερομηνία εξέτασης: <Γράψτε την ημερομηνία εξέτασης που φαίνεται στο πρόγραμμα>

Τα μέλη

Ψηφιακή Υπογραφή

1^ο μέλος [ΕΚ]

2^ο μέλος

3^ο μέλος

Δήλωση γνησιότητας της εργασίας

Σε νέα σελίδα

ΔΗΛΩΣΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

Ο/η κάτωθι υπογεγραμμένος/η του....., με αριθμό μητρώου φοιτητής/τρια του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής της Σχολής..... του Τμήματος....., δηλώνω υπεύθυνα ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της πτυχιακής/διπλωματικής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Επιθυμώ την απαγόρευση πρόσβασης στο πλήρες κείμενο της εργασίας μου μέχρι και έπειτα από αίτηση μου στη Βιβλιοθήκη και έγκριση του επιβλέποντα καθηγητή³⁶.

Ο/Η Δηλών/ούσα

Ονοματεπώνυμο /Ιδιότητα (Υπογραφή)

Ψηφιακή Υπογραφή Επιβλέποντα/ουσας Καθηγητή/ήτριας

³⁶ Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και μετά από αιτιολόγηση και έγκριση του/της ΕΚ, προβλέπεται χρονικός περιορισμός πρόσβασης (embargo) 6-12 μήνες. Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να υπογράψει ψηφιακά ο/η ΕΚ, για να γνωστοποιεί ότι είναι ενημερωμένος/η και συναινεί. Οι λόγοι χρονικού αποκλεισμού πρόσβασης περιγράφονται αναλυτικά στις πολιτικές του Ι.Α. (σελ. 6): https://www.uniwa.gr/wp-content/uploads/2021/01/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%B5%CC%81%CF%82_%CE%99%CE%B4%CF%81%CF%85%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%85%CC%81_%CE%91%CF%80%CE%BF%CE%B8%CE%B5%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%B9%CC%81%CE%BF%CF%85_final.pdf.

Ευχαριστίες (προαιρετικά)

Σε νέα σελίδα. Είναι σημαντική η αναγνώριση της βοήθειας που έλαβε ο φοιτητής κατά την διάρκεια της προπαρασκευής της εργασίας του. Η βοήθεια μπορεί να είναι ακαδημαϊκή, τεχνική, γραμματειακή, διοικητική και προσωπική (πχ οικογένεια). Εδώ μπορείτε να γράψετε ευχαριστίες προς κάποιον ή κάποια πρόσωπα που σας βοήθησαν στην εκπόνηση της ΠΕ εργασίας. Θυμηθείτε να αναφέρετε και την ιδιότητα των προσώπων που σας βοήθησαν.

Δεν υπερβαίνει τη μία σελίδα.

Αφιερώσεις (προαιρετικά)

Σε νέα σελίδα. Εδώ μπορείτε να γράψετε μία σύντομη αφιέρωση σε κάποιο πρόσωπο που αγαπάτε. Μπορείτε να αναφέρετε μόνο ένα όνομα, ένα όνομα και την ιδιότητα του ή ακόμα και κάποιο στίχο ή λογοτεχνικό κείμενο που σχετίζεται με κάποιο πρόσωπο ή ιδιότητα του.

Περίληψη

Σε νέα σελίδα. Η περίληψη εκτείνεται σε μια μόνο παράγραφο χωρίς αριστερή εσοχή και έχει ως στόχο να αποδώσει *συνοπτικά* και με *ακρίβεια* το περιεχόμενο της ΠΕ. Η περίληψη συνοψίζει τα κυριότερα σημεία της εργασίας. Περιλαμβάνει σύντομες και περιεκτικές πληροφορίες για το θέμα/πρόβλημα που μελετήθηκε, το στόχο, τη μεθοδολογία που υιοθετήθηκε (συνοπτική περιγραφή των συμμετεχόντων, της διαδικασίας), τα σημαντικότερα ευρήματα της έρευνας. Συνήθως τελειώνει με μια ένδειξη του πώς ερμηνεύθηκαν τα αποτελέσματα. Δεν παρατίθενται παραπομπές και αναφορές.

Εκτείνεται σε μια μόνο παράγραφο χωρίς αριστερή εσοχή. Εναλλακτικά, μπορεί να δομηθεί σε 4 σύντομες παραγράφους:

Εισαγωγή και σκοπός:

Μέθοδος:

Αποτελέσματα:

Συζήτηση:

Δεν πρέπει να υπερβαίνει τις 300 λέξεις.

Χρησιμοποιείται ενεργητική αντί της παθητικής φωνής. Για παράδειγμα, “οι ερευνητές έδωσαν στους συμμετέχοντες τις παρακάτω οδηγίες...” αντί του “δόθηκαν στους συμμετέχοντες οι παρακάτω οδηγίες...”.

Χρησιμοποιείται παρελθοντικός χρόνος όταν γίνεται αναφορά στη μέθοδο και ενεστώτας όταν παρατίθενται τα αποτελέσματα.

Η συγγραφή της συνιστάται να γίνει όταν έχει ολοκληρωθεί η συγγραφή του συνολικού κειμένου της εργασίας. Αναγράφεται στα Ελληνικά και στα Αγγλικά (Abstract).

Λέξεις-κλειδιά: (πλάγια γραμματοσειρά/italics)

Στην ίδια σελίδα με την Περίληψη. 5-6 λέξεις, χωρίζονται με κόμμα (,)

Abstract

Σε νέα σελίδα. Έως 300 λέξεις στην αγγλική γλώσσα. Θα πρέπει να αποδίδει τα ίδια στοιχεία με την ελληνική εκδοχή της. Βεβαιωθείτε, με τη βοήθεια κάποιου που γνωρίζει πολύ καλά την αγγλική γλώσσα, ότι δεν έχει γραμματικά και συντακτικά λάθη. Ίδιες οδηγίες με την Περίληψη.

Introduction & Aim:

Method:

Results:

Discussion:

Key words:

Στην ίδια σελίδα με το Abstract. Ότι ισχύει για τις «λέξεις-κλειδιά» αλλά στην αγγλική γλώσσα.

Περιεχόμενα

Σε νέα σελίδα. Παρατίθεται πίνακας περιεχομένων με τις επικεφαλίδες των ενοτήτων που διαρθρώνουν την πτυχιακή εργασία (βλ. **Επικεφαλίδες ενοτήτων σύμφωνα με το πρότυπο συγγραφής εργασιών της ΑΡΑ**). Οι ενότητες είναι αριθμημένες. Για κάθε ενότητα αναφέρεται ο αριθμός σελίδας όπου συναντάται στο σώμα του κειμένου. Στα περιεχόμενα εμφανίζονται και τα παραρτήματα.

Με την ανάγνωσή τους, ο αναγνώστης θα πρέπει να μπορεί να σχηματίζει αντίληψη σχετικά με το τι πραγματεύεται και πώς διαρθρώνεται η πτυχιακή εργασία. Δείτε πώς έχουν μπει ενδεικτικά σε αυτό το έγγραφο.

Τα περιεχόμενα θα πρέπει να **εισάγονται αυτόματα**. Η διαδικασία κατασκευής «Πίνακας Περιεχομένων», που ενσωματώνεται ως ειδική εντολή στο Word³⁷, μπορεί να ενημερώνει αυτόματα τον Πίνακα, σύμφωνα με τις αλλαγές που ο συγγραφέας κάνει στο περιεχόμενο της εργασίας του. Για να βάλετε τα αυτόματα περιεχόμενα ο καλύτερος τρόπος είναι να μαρκάρετε το κείμενο που θα μπει επικεφαλίδα και μετά να πάτε στις «Αναφορές» και να πατήσετε «Προσθήκη Κειμένου». Μεταξύ των επιλογών από το μενού που θα ανοίξει μπορείτε να δείτε τα «Επιλογή 1», «Επιλογή 2», «Επιλογή 3». Επιλέξτε μία από αυτές τις τρεις επιλογές ανάλογα σε ποιο επίπεδο βρίσκεται η επικεφαλίδα σας. Σε επίπεδο πτυχιακής εργασίας **τα τρία επίπεδα επικεφαλίδων** θεωρούνται αρκετά. Οι υπόλοιπες επικεφαλίδες που φτάνουν σε επίπεδο παραγράφου δεν χρειάζεται να μπουν στα περιεχόμενα. Αφού έχετε επιλέξει όλες τις επικεφαλίδες που θα μπουν στα περιεχόμενα, μπορείτε να ζητήσετε από το word να δημιουργήσει αυτόματα την λίστα των περιεχομένων στο σημείο που θέλετε. Θα πατήσετε για αυτό το πλήκτρο «Πίνακας Περιεχομένων» από την καρτέλα «Αναφορές». Θα εμφανιστούν πολλές επιλογές οπότε μπορείτε να επιλέξετε όποια σας αρέσει. Καθώς θα προχωρείτε στο κείμενό σας μπορείτε να **ενημερώνετε την λίστα των περιεχομένων σας** κάθε φορά που έχετε ολοκληρώσει ένα τμήμα από αυτό και σίγουρα πριν το παραδώσετε στον ΕΚ σας για να το ελέγξει.

Σημείωση: Όποιες αλλαγές γίνουν στις κεφαλίδες των ενοτήτων ή υποενοτήτων στο κείμενο της ΠΕ θα πρέπει αντιστοίχως να γίνουν και στον Πίνακα Περιεχομένων.

Επίσης, σημειώστε ότι η σελίδα με τα περιεχόμενα δεν αριθμείται.

³⁷ Στο Word η σειρά των εντολών έχει ως εξής: Εισαγωγή → Αναφορά → Ευρετήρια και Πίνακες → Πίνακας Περιεχομένων (ή από τις εντολές «Αναφορές» εντοπίστε τον «Πίνακα Περιεχομένων»). Η σειρά μπορεί να διαφέρει ανάλογα με την εκδοχή (version) του κειμενογράφου.

Κατάλογος συντομογραφιών (εφόσον υπάρχουν)

Κατάλογος εικόνων (εφόσον υπάρχουν)

Κατάλογος πινάκων (εφόσον υπάρχουν)

Κατάλογος διαγραμμάτων (εφόσον υπάρχουν)

Πρόλογος

Σε νέα σελίδα. Προαιρετικός. αναφορές σε όσους/ες βοήθησαν/συμμετείχαν/στήριξαν το συγγραφέα, περιλαμβάνει τυχόν ευχαριστίες, και επεξηγεί σύντομα για ποιους λόγους επιλέχθηκε το συγκεκριμένο θέμα.

Αναπτύσσεται συνήθως σε 1 σελίδα.

Σημείωση: Ο πρόλογος γράφεται συνήθως αφού ολοκληρωθεί η εργασία.

1. Εισαγωγή

Σε νέα σελίδα. Στις πτυχιακές/διπλωματικές εργασίες η Εισαγωγή είναι διακριτό τμήμα από το κύριο τμήμα της ανασκόπησης βιβλιογραφίας που ακολουθεί. Στην εισαγωγή επιχειρείται σύντομη περιγραφή του υπό μελέτη θέματος, το γενικό σκεπτικό και πλαίσιο διεξαγωγής της έρευνας, ο βασικός προβληματισμός, οι λόγοι εμπλοκής με το συγκεκριμένο πεδίο, με ιδιαίτερη αναφορά στη σημασία και αναγκαιότητα εκπόνησης της συγκεκριμένης ΠΕ. Στόχος της είναι να κινητοποιήσει το ενδιαφέρον του αναγνώστη για το υπό μελέτη θέμα. Συνιστάται επίσης να παρουσιάζεται συνοπτικά το περιεχόμενο των κεφαλαίων/ενοτήτων της εργασίας ώστε να μπορέσει ο αναγνώστης να σχηματίσει μια ολοκληρωμένη εικόνα του περιεχομένου της ΠΕ.

2. Ανασκόπηση βιβλιογραφίας

Η ενότητα αυτή χωρίζεται σε υπο-ενότητες και επιμέρους παραγράφους, έτσι ώστε να διευκολύνεται η εστίαση στις ειδικότερες πτυχές που διερευνώνται στην εργασία. Αναδεικνύονται τα βασικά επιστημονικά ερωτήματα και οι απαντήσεις που έχουν δοθεί από προγενέστερες εργασίες. Συνήθως το τμήμα αυτό της εργασίας αρχίζει με γενικές τοποθετήσεις (διατύπωση/ορισμός του προβλήματος) και καταλήγει στη διατύπωση του συγκεκριμένου ερωτήματος της έρευνας, αναφέροντας και τις ερευνητικές υποθέσεις (σκοπός και υποθέσεις).

Η ανασκόπηση δεν πρέπει να είναι υπερβολικά εκτενής και θα πρέπει να περιλαμβάνει τις εργασίες που είναι άμεσα σχετικές με την εργασία σας, όχι όλες τις εργασίες που έχουν γραφτεί για το θέμα. Απαραίτητη θεωρείται η λεπτομερής αναφορά πρόσφατων ερευνητικών μελετών της ίδιας θεματολογίας, η παρουσίαση του αναγκαίου για την κατανόηση του θέματος θεωρητικού υποβάθρου, και η ακριβής υπόδειξη των κενών που δικαιολογούν την περαιτέρω διερεύνηση του θέματος. Τέλος, θα πρέπει να εξηγήσετε λεπτομερέστερα πώς η εργασία σας διαφέρει από ό,τι είχε γίνει προηγουμένως και ποια ακριβώς είναι η συνεισφορά σας. Για παράδειγμα: Είναι νέα δεδομένα; Νέες/καλύτερες μέθοδοι; Έχετε ένα νέο μοντέλο/θεωρία; Απαντάτε σε ένα νέο ερώτημα; Είστε σε θέση να ξεπεράσετε κάποιο πρόβλημα που επικρατούσε στην προηγούμενη βιβλιογραφία; Από αυτά πρέπει να προκύπτει το/τα υπό εξέταση ερευνητικό/ά ερώτημα/τα.

Η ανασκόπηση της συναφούς με το θέμα βιβλιογραφίας ολοκληρώνεται με τη διατύπωση των ερευνητικών ερωτημάτων ή/και των ερευνητικών υποθέσεων (= υποθέτουμε ότι συμβαίνει το Χ και προσπαθούμε να επιβεβαιώσουμε την υπόθεσή μας). Οι υποθέσεις τίθενται κατ' αντιστοιχία με τα ερωτήματα –επιμέρους στόχους της έρευνάς μας. Η σαφής διατύπωσή τους είναι σημαντική διότι δείχνει το τι ακριβώς θα αναζητηθεί στη συγκεκριμένη έρευνα. Με βάση τα ερευνητικά ερωτήματα (ή τις ερευνητικές υποθέσεις), τα οποία εμπεριέχουν και τις κεντρικές έννοιες που διαπραγματεύεται η ΠΕ, θα πρέπει να επιλεγούν η μεθοδολογική προσέγγιση που θα υιοθετηθεί, τα εργαλεία της έρευνας, με τα οποία θα γίνει η συλλογή και στη συνέχεια η ανάλυση των δεδομένων. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης θα δώσουν απαντήσεις στις ερευνητικές αυτές απορίες. Όλη η έρευνα λοιπόν υφάινεται γύρω από τα ερευνητικά ερωτήματα/ερευνητικές υποθέσεις που θα διατυπωθούν.

Σημείωση: Προσοχή στον αριθμό των ερευνητικών ερωτημάτων. Τα ερωτήματα διατυπώνονται με βάση έναν αριθμό μεταβλητών, αξόνων ή ερωτήσεων. Κατά συνέπεια,

όσο περισσότερα τα ερωτήματα τόσο πιο πολλές μεταβλητές απαιτούνται και ο κριτικός συνδυασμός και σχολιασμός τους γίνεται εξαιρετικά πολύπλοκος.

Γενικότερα, είναι σημαντικό:

(α) να παρουσιάζονται στο τμήμα αυτό όσο το δυνατόν πιο πρόσφατα ερευνητικά δεδομένα (από πρωτογενείς και όχι δευτερογενείς πηγές, κατά το δυνατόν περισσότερο),

(β) να χρησιμοποιείται βιβλιογραφία, ελληνική και ξενόγλωσση (η ανασκόπηση και χρήση διεθνούς βιβλιογραφίας είναι απαραίτητη σε κάθε ΠΕ) και να παρουσιάζονται με τον κατάλληλο τρόπο οι βιβλιογραφικές παραπομπές (βλ. Γενικές οδηγίες σύνταξης βιβλιογραφικών παραπομπών & αναφορών),

(γ) να υπάρχει σαφής δομή των εννοιών της και

(δ) καθετί που παρουσιάζεται στην ανασκόπηση να εξυπηρετεί έναν και μόνο σκοπό: την οικοδόμηση ενός συνεκτικού συλλογισμού που θα οδηγήσει—στην παρουσίαση των ερευνητικών στόχων και στη διατύπωση των ερευνητικών υποθέσεων.

Επίσης, τα επιχειρήματα που παρουσιάζονται στο εισαγωγικό μέρος θα χρησιμοποιηθούν και στο καταληκτικό κεφάλαιο. Κατά τη Συζήτηση των ευρημάτων της έρευνας, τα οποία θα έχουν προηγουμένως παρουσιαστεί.

Η έκταση του θεωρητικού μέρους δεν αναμένεται να υπερβαίνει το 1/3 της συνολικής εργασίας.

3. Μέθοδος

Συνοψίζει το “πώς” διεξήχθη η έρευνα. Σκοπός είναι να πληροφορήσει τον αναγνώστη για τον ακριβή τρόπο διεξαγωγής της έρευνας (θα πρέπει να περιγράφεται σωστά και ξεκάθαρα ώστε να δίνει τη δυνατότητα επανάληψής της από κάποιον άλλο ερευνητή αν το θελήσει). Αναφέρεται και τεκμηριώνεται η επιλεγείσα προσέγγιση (π.χ. ποσοτική ή ποιοτική προσέγγιση ή συνδυασμός τους, εφαρμογή πειραματικού ή άλλου σχεδίου έρευνας κτλ.). Περιγράφονται αναλυτικά και με σαφήνεια οι φάσεις διεξαγωγής της και κάθε στοιχείο που χρησιμοποιήθηκε με τόσες λεπτομέρειες όσες θα χρειαζόνταν κάποιος άλλος ερευνητής προκειμένου να επαναλάβει την έρευνα σε περίπτωση που κάποιος το θελήσει. Τόσο στο κεφάλαιο της Μεθόδου όσο και σε εκείνο των Αποτελεσμάτων προβλέπεται ένας συγκεκριμένος τρόπος παρουσίασης των πληροφοριών, τον οποίο όλοι οι ερευνητές ανά τον κόσμο ακολουθούν με συνέπεια. Σε γενικές γραμμές το τμήμα της Μεθόδου πρέπει να είναι αρκετά λεπτομερές για να επιτρέψει την αξιολόγηση της έρευνας. Λεπτομερής περιγραφή των συμμετεχόντων [δείγμα] (χαρακτηριστικά, αντιπροσωπευτικότητα, κριτήρια εισαγωγής/αποκλεισμού), του τύπου και του σχεδιασμού της έρευνας (π.χ. περιγραφική, συσχέτισης, ποσοτική/ποιοτική, προοπτική/αναδρομική, παρατήρησης/πειραματική κλπ.), της χρονικής περιόδου συλλογής των δεδομένων και των οργάνων μέτρησης που χρησιμοποιήθηκαν (συσκευές, ερωτηματολόγια κλπ.). Επίσης, παρέχονται πληροφορίες για τη στατιστική ανάλυση των δεδομένων (στατιστικό λογισμικό, στατιστικοί έλεγχοι). Συνήθως περιλαμβάνει τις εξής υποενότητες:

3.1. Σχέδιο έρευνας

Περιγράφεται (π.χ. μελέτη περίπτωσης, δημοσκοπική έρευνα κλπ.) και αιτιολογείται η/οι ερευνητική/ές μέθοδος/οι (πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα).

3.2. Συμμετέχοντες [Στην περίπτωση πειραματικής έρευνας προσδιορίζεται ως «Δείγμα»]

Περιγράφονται αναλυτικά τα χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων (πόσοι συμμετείχαν, φύλο, ηλικία και άλλες πληροφορίες κοινωνικο-δημογραφικού κυρίως περιεχομένου, η δειγματοληπτική μέθοδος που ακολουθήθηκε κτλ.). Επίσης, περιγράφεται το πώς επελέγησαν τα άτομα που συμμετείχαν στην έρευνα (η δειγματοληπτική μέθοδος που εφαρμόστηκε, δηλ. εάν υπήρξαν συγκεκριμένα κριτήρια επιλογής των συμμετεχόντων) και ο τρόπος με τον οποίο αυτοί/ές εντάχθηκαν σε ομάδες (εφόσον συνέβη κάτι τέτοιο).

3.3. Υλικό - Εργαλεία

Στην ενότητα αυτή περιγράφονται τα εργαλεία (όχι ο τρόπος) που χρησιμοποιήθηκαν για την υλοποίηση της έρευνας. Ανάλογα με την ερευνητική μέθοδο που έχει επιλεγεί, περιγράφεται με συντομία το υλικό της έρευνας (κλείδες παρατήρησης, οδηγού συνέντευξης, ψυχομετρικές κλίμακες ή ερωτηματολόγια κ.λπ., εργαλεία συλλογής δεδομένων τα οποία κατασκευάστηκαν, προσαρμόστηκαν και στη συνέχεια χορηγήθηκαν και πληροφορίες για την αξιοπιστία των μετρήσεων και την εγκυρότητά τους). Η περιγραφή αυτή αποσκοπεί στο να αιτιολογήσει και ενδυναμώσει την απόφαση του ερευνητή για την χρήση τους. Αναλυτική παρουσίαση του κάθε εργαλείου δίδεται σε αντίστοιχο παράρτημα.

3.4. Διαδικασία

Περιγράφεται αναλυτικά χρονικά και με ακρίβεια ο βήμα-προς-βήμα τρόπος διεξαγωγής της έρευνας για την απόκτηση των δεδομένων του και τον τρόπο που προσέγγισε τα υποκείμενα (η δομή της έρευνας και πληροφορίες για τον αριθμό των συνθηκών, τις ανεξάρτητες και εξαρτημένες μεταβλητές και το πειραματικό σχέδιο [αν πρόκειται για πειραματικές μελέτες], τον τύπο της ανάλυσης που χρησιμοποίησε κτλ. Πιο συγκεκριμένα παρουσιάζονται τα ακόλουθα στοιχεία:

- Περιγραφή διαδικασίας συλλογής δεδομένων (π.χ. πώς προσεγγίστηκαν οι παιδικοί σταθμοί, οι οδηγίες που δόθηκαν στους συμμετέχοντες κατά την εκπόνηση της έρευνας)
- Τόπος και χρόνος συγκέντρωσης των δεδομένων χωρίς όμως υπερβολή στην αναφορά λεπτομερειών (π.χ. τι καιρό έκανε όταν διενεργούσατε την έρευνα), εκτός εάν αυτό έχει άμεση σχέση με την έρευνα.
- Τρόπος συγκέντρωσης των δεδομένων (π.χ. ατομική ή ομαδική χορήγηση ερωτηματολογίου, συμπλήρωση επί τόπου ή ταχυδρομική- ηλεκτρονική αποστολή, ποσοστό επιστροφής ερωτηματολογίων / διαδικασία συνέντευξης / ημερολόγιο-καταγραφή παρατηρήσεων / διαδικασία συγκέντρωσης-παραλαβής εγγράφων, κλπ.)
- Περιγραφή και αιτιολόγηση της/των μεθόδου/ων στατιστικής ή/και ποιοτικής επεξεργασίας/ανάλυσης των δεδομένων (συνοπτικά). Στην περίπτωση εφαρμογής ποιοτικής ανάλυσης θα πρέπει να αναφέρεται συγκεκριμένα το είδος της ανάλυσης (θεματική, θεμελιωμένη ανάλυση, ανάλυση λόγου) και να περιγράφονται τα στάδια της ανάλυσης. Είναι, επίσης, απαραίτητο να συζητηθεί η εγκυρότητα και αξιοπιστία των μετρήσεων της έρευνας: Πώς εξασφαλίστηκαν στη συγκεκριμένη έρευνα; Ποια μέτρα ελήφθησαν; Ποια κενά υπάρχουν; Ποιοι περιορισμοί ισχύουν και πώς αντιμετωπίστηκαν;

4. Αποτελέσματα

Παρουσιάζει τα ευρήματα που προέκυψαν από την ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν κατά την έρευνα. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται με μια λογική σειρά η οποία, συνήθως, καθορίζεται από τη σειρά διατύπωσης των ερευνητικών ερωτημάτων/υποθέσεων της μελέτης.

Αναφέρονται χωρίς σχολιασμό αριθμητικά ευρήματα στατιστικών αναλύσεων ή γενικές τάσεις και παρατηρήσεις από ποιοτικά δεδομένα. Έχει ενημερωτικό χαρακτήρα και συνήθως είναι απαραίτητη η χρήση πινάκων ή διαγραμμάτων (ανάλογα με την εργασία και η χρήση εικόνων ή/και φωτογραφιών), ώστε να παρουσιάζεται αναλυτικά το σύνολο των πληροφοριών που συλλέχθηκαν για την αποσαφήνιση των περιγραφικών ή επαγωγικών στατιστικών. Το περιεχόμενο των πινάκων-διαγραμμάτων δεν επαναλαμβάνεται στο κείμενο, αλλά παρουσιάζονται μόνο τα κυριότερα ευρήματα με έμφαση στις στατιστικά σημαντικές διαφορές (επιβεβαίωση/απόρριψη ερευνητικών υποθέσεων) και στην κατεύθυνση της σχέσης μεταξύ των μεταβλητών (θετική/αρνητική). Οι πίνακες, οι εικόνες, οι φωτογραφίες, και τα διαγράμματα πρέπει να συνοδεύονται απαραίτητα από λεζάντες επεξήγησης.

Η χρήση πινάκων-διαγραμμάτων συνιστάται μόνο για μεγάλο όγκο πληροφοριών που δεν μπορεί να παρουσιαστεί με πληρότητα εντός του κειμένου. Η χρήση φωτογραφιών-εικόνων συνιστάται μόνο όταν αυτές περιέχουν πληροφορία που υποστηρίζει σημαντικά την καλύτερη κατανόηση του κειμένου. Διακοσμητικές φωτογραφίες-εικόνες δεν τίθεται στο εξώφυλλο και συνιστάται να περιορίζονται εντός του κειμένου και να μην υπερβαίνουν τις 2-3). Κάθε πίνακας-διάγραμμα-φωτογραφία-εικόνα συνοδεύεται απαραίτητα από παραπομπή εντός του κειμένου, καθώς και από λεζάντα που περιγράφει συνοπτικά τα στοιχεία που παρουσιάζονται.

Σε ότι αφορά τους πίνακες συνηθίζεται η λεζάντα τους να είναι πάνω από τον πίνακα. Δείτε το παρακάτω παράδειγμα:

Πίνακας 3. Η κατανομή των μαθητών σε σχολεία με παράλληλη στήριξη

Δήμος	Αριθμός μαθητών	Αριθμός διδασκόντων
Χαϊδαρίου	20	2
Αιγάλεω	15	3
Αγίας Βαρβάρας	30	3

Προσέξτε την δομή του παραπάνω πίνακα (Πιν. 3). Υπάρχουν τίτλοι στις στήλες με bold γραφή. Η γραμματοσειρά είναι η ίδια με το υπόλοιπο κείμενο αλλά το διάστιχο είναι **μονό** και η γραμματοσειρά των κελιών του πίνακα είναι ένα βαθμό **μικρότερη**. Να έχετε υπόψη σας ότι ο σκοπός αυτής της σύνταξης είναι να μαζευτεί η πληροφορία του πίνακα σε όσο το δυνατόν μικρότερο χώρο για να δίνει άμεσα όλη την πληροφορία στον αναγνώστη. Δεν επιτρέπεται να «κόβετε» τον πίνακα σε δύο σελίδες εκτός και αν είναι πράγματι πολύ μεγάλος. Προσέξτε ότι η αρίθμηση του πίνακα είναι σε bold, όχι όμως και το κείμενο. Η λεζάντα είναι και αυτή μικρότερου μεγέθους.

Σε ότι αφορά τις εικόνες η μορφή της λεζάντας είναι παρόμοια, αλλά εισάγεται κάτω από

την εικόνα, όπως φαίνεται στο ακόλουθο παράδειγμα.

Εικόνα χ. Πανεπιστημιακή αίθουσα διδασκαλίας σε αμερικανικό πανεπιστήμιο
 Πηγή: <https://www.fastcompany.com/3038207/5-ways-classroom-design-can-improve-what-we-learn-and-who-learns-it>

Η λεζάντα συνιστάται να τοποθετείται **στην ίδια σελίδα με την εικόνα** (βλ. Εικ. 5). Στην ανάγκη, μειώστε το μέγεθος της εικόνας για να χωρέσει στην σελίδα και η λεζάντα της. Η πηγή δεν είναι υποχρεωτικό να μπαίνει στη λεζάντα. Αν έχετε πολλές εικόνες που προέρχονται από το διαδίκτυο μπορείτε να φτιάξετε στην αρχή ή στο τέλος της διπλωματικής σας μία λίστα εικόνων όπου εκεί θα αναφέρετε τις πηγές των εικόνων χρησιμοποιώντας όμως τα τυπικά του προτύπου βιβλιογραφίας που θα χρησιμοποιήσετε. Οι Πίνακες και τα Σχήματα αριθμούνται με συνεχόμενους αραβικούς αριθμούς και έχουν βραχύ τίτλο που αναγράφεται στο άνω μέρος της σελίδας. Όλοι οι πίνακες αναφέρονται στα σημεία του κειμένου που αντιστοιχούν. Η έκταση κάθε πίνακα δεν πρέπει να υπερβαίνει τη μια σελίδα. Εάν υπάρχουν διαθέσιμοι πολλοί πίνακες και πολλές εικόνες, τότε μέσα στο κείμενο εισάγονται οι περισσότεροι σημαντικοί/κές, και οι υπόλοιποι/πες μεταφέρονται σε παράρτημα στο τέλος, μετά τις βιβλιογραφικές αναφορές (ή βιβλιογραφία), όπου και παραπέμπεται ο αναγνώστης. Οι εικόνες και οι πίνακες αριθμούνται ξεχωριστά κατά αύξουσα σειρά μέσα σε κάθε κεφάλαιο, χρησιμοποιώντας ως πρώτο στοιχείο αρίθμησης τον αριθμό του κεφαλαίου. Οι πίνακες του Παραρτήματος αριθμούνται επίσης ξεχωριστά. Έτσι για παράδειγμα, ο πρώτος πίνακας του κεφαλαίου 5, θα αριθμηθεί ως Πίνακας 5.1, και η πρώτη εικόνα του ίδιου κεφαλαίου θα αναφέρεται ως Εικόνα 5.1. Κάτω από κάθε Εικόνα και πάνω από κάθε Πίνακα αναγράφεται η αρίθμησή του και ο τίτλος του. Π.χ. «Πίνακας 5.1. Κατανομή διδακτικού προσωπικού κατά τμήμα». Από κάτω, τόσο στις Εικόνες όσο και στους Πίνακες αναγράφεται η πηγή, εκτός και αν πρόκειται για τα ερευνητικά αποτελέσματα που προέκυψαν από την εργασία.

Σημείωση 1: Δεν αποτελεί καλή πρακτική η αντιγραφή των πινάκων που εξάγει το στατιστικό πρόγραμμα SPSS και η επικόλλησή τους στο κείμενο. Οι Πίνακες θα πρέπει να αναδομηθούν με βάση το συμβατικό τρόπο δόμησης Πινάκων όπως προβλέπεται στο σύστημα APA.

Σχήματα και Πίνακες

Βασικοί κανόνες παρουσιάσής τους σύμφωνα με το σύστημα APA

Σχήματα

- Τα σχήματα, τα διαγράμματα, τα σχέδια, τα γραφήματα πρέπει να είναι ενσωματωμένα στο κείμενο. Τα σχέδια είναι σκόπιμο να έχουν σχεδιαστεί σε υπολογιστή με κάποιο λογισμικό πρόγραμμα. Για όλες αυτές τις απεικονίσεις να χρησιμοποιείται πάντα η λέξη **Σχήμα** και να γράφεται παντού ολόκληρη.
- Η λεζάντα του Σχήματος ή Διαγράμματος πρέπει να είναι τοποθετημένη ακριβώς κάτω από το Σχήμα ή Διάγραμμα, χωρίς κενό διάστημα μεταξύ λεζάντας και Σχήματος και χωρίς καμία εσοχή κειμένου (παράδειγμα: Σχήμα 1. <Λεζάντα....>).
- Στο κείμενο η λέξη Σχήμα ή Διάγραμμα πρέπει να γράφεται παντού ολόκληρη και το πρώτο γράμμα της λέξης Σχήμα να είναι πάντα κεφαλαίο.

Πίνακες

- Οι πίνακες και τα σχήματα δεν πρέπει να επαναλαμβάνουν τις ίδιες πληροφορίες ή ό,τι υπάρχει σε μορφή κειμένου.
- Αν τα δεδομένα είναι λιγοστά, είναι προτιμότερο να τα συμπεριλάβουμε στο κείμενο παρά να χρησιμοποιήσουμε πίνακα.
- Όλοι οι πίνακες αριθμούνται (παράδειγμα: Πίνακας 1. Τίτλος....) και γίνεται παραπομπή τους μέσα στο κείμενο. Στο κείμενο η λέξη Πίνακας πρέπει να γράφεται παντού ολόκληρη και το πρώτο γράμμα της λέξης Πίνακα να είναι πάντα κεφαλαίο.
- Κάθε πίνακας θα πρέπει να έχει μια λεζάντα η οποία πρέπει να είναι τοποθετημένη ακριβώς πάνω από τον Πίνακα, χωρίς κενό διάστημα μεταξύ λεζάντας και Πίνακα και χωρίς εσοχή κειμένου, σε πλάγια γραφή.
- Χρησιμοποιούνται μόνο οριζόντιες γραμμές για τον διαχωρισμό των πληροφοριών και διπλό διάστημα. Στο σύστημα APA ΔΕΝ χρησιμοποιούνται κάθετες γραμμές για τη διαμόρφωση των πινάκων.
- Κάθε στήλη πρέπει να έχει τη δική της κεφαλίδα (heading). Χρησιμοποιούνται συντομογραφίες στατιστικών όρων (π.χ. M, SD κτλ.) χωρίς άλλη εξήγηση. Ωστόσο όροι που δεν χρησιμοποιούνται συχνά εξηγούνται με υποσημειώσεις κάτω ακριβώς από τον πίνακα. Αυτό σημαίνει ότι δεν μεταφέρεται (copy-paste) στο κείμενο αυτούσιο το αποτέλεσμα ενός προγράμματος στατιστικής ανάλυσης δεδομένων (π.χ. SPSS) αλλά παρουσιάζεται σε πίνακα κατάλληλα διαμορφωμένο με βάση το συγκεκριμένο σύστημα.

Βασική δομή του Πίνακα

Πίνακας x. <Λεζάντα>

Επικεφαλίδα	Επικεφαλίδα στήλης	Επικεφαλίδα στήλης	Επικεφαλίδα στήλης
Σειρά 1	xxx	xxx	xx.x
Σειρά 2	xxx	xxx	xx.x
Σειρά 3	xxx	xxx	xx.x
Σειρά 4	xxxx	xxxx	

Παραδείγματα:

Πίνακας 1. Κατανομή του δείγματος (N= 175) ως προς τα κοινωνικά-δημογραφικά του χαρακτηριστικά

Μεταβλητές	n	%
Αριθμός παιδιών στην οικογένεια		
1 παιδί	17	9.8
2 παιδιά	108	62.4
3 παιδιά	37	21.4
4+ παιδιά	11	6,4
Εκπαίδευση μητέρας		
έως 9 έτη σπουδών	36	20.8
B/βάθμια ή ΜεταB/βάθμια εκπαίδευση	75	43.4
Γ/βάθμια εκπαίδευση	62	35.8

Πίνακας 2. Χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων (N = 1022)

Χαρακτηριστικά	μ.ό.*	τ.α.
Ηλικία μητέρας κατά την περίοδο της έρευνας	37.12	8.21
Ηλικία μητέρας κατά την έναρξη της άδειας μητρότητας	32.33	4.13
Έτη εκπαίδευσης	15.34	3.04
Ετήσιο εισόδημα (€)	22500	11400

* Εναλλακτικά μπορεί να χρησιμοποιηθεί το σύμβολο M και SD

Ειδικοί τύποι πινάκων

Για έλεγχο χ^2

	Ομάδα 1		Ομάδα 2		χ^2	p
	n	%	n	%		
Συνθήκη Α	xx	xx	xx	xx	xx.xx	<.xxx
Συνθήκη Β	xx	xx	xx	xx	xx.xx	<.xx

Για σύγκριση 2 μέσων όρων – t-test

	Ομάδα 1		Ομάδα 2		t	p	Cohen's d^{38}
	M	SD	M	SD			
Μεταβλητή 1	x.xx	x.xx	x.xx	x.xx	-x.xx**	xxx	x.xx
Μεταβλητή 2	x.xx	x.xx	x.xx	x.xx	-x.xx*	xxx	x.xx

* = $p < .01$, ** = $p < .001$.

Για πίνακα συσχέτισης

Μέτρηση	Μεταβλητή	Μεταβλητή	Μεταβλητή	Μεταβλητή	Μεταβλητή
	1	2	3	4	5
Μεταβλητή 1	—				
Μεταβλητή 2	.xx*	—			
Μεταβλητή 3	.xx	.xx	—		
Μεταβλητή 4	.xx**	.xx	.xx	—	
Μεταβλητή 5	.xx	.xx**	.xx	.xx	—
Μεταβλητή 6	.xx**	.xx	.xx	.xx	.xx

* = $p < .01$, ** = $p < .001$

Για ανάλυση διακύμανσης με ένα παράγοντα (One-way ANOVA)

	df	SS	MS	F	p	η^2
Μεταξύ των ομάδων (Between)	x	xx.xx	xx.xx	x.xx	.xxx	.xx
Εντός ομάδων (Within)	xx	xxx.xx	xx.xx			
Σύνολο	xxx	xxx.xx				

³⁸Τα τελευταία χρόνια απαιτείται, πέρα από την αναφορά του αποτελέσματος του επαγωγικού κριτηρίου (στατιστικό τεστ) και της στατιστικής του σημαντικότητας, και η αναφορά του “μεγέθους επίδρασης” του (effect size) όπως είναι ο συντελεστής d του Cohen, ο συντελεστής η^2 κ.ά.

Σημείωση 2: Πνευματικά δικαιώματα εικόνων και άλλου οπτικού υλικού

Σε ό,τι αφορά τα πνευματικά δικαιώματα των εικόνων να έχετε υπόψη σας ότι στις ΠΕ μπορείτε να χρησιμοποιείτε ακόμα και εικόνες που έχουν πνευματικά δικαιώματα (π.χ. φωτογραφίες και διαγράμματα από βιβλία και άρθρα). Παρόλα αυτά όμως επειδή οι ΠΕ ανεβάζουν σε δημόσιο αποθετήριο να προσπαθήσετε να χρησιμοποιείτε οπτικό υλικό χωρίς πνευματικά δικαιώματα, δηλαδή υλικό που έχει την ένδειξη **Creative Commons**. Υπάρχουν διάφορες ενδείξεις Creative Commons, π.χ. τελείως ελεύθερο υλικό, υλικό ελεύθερης πρόσβασης με αναφορά στην πηγή, κ.ά. Καλό είναι να αναφέρετε πάντα την πηγή.

Πρέπει να δικαιολογείται η επιλογή του στατιστικού τεστ (π.χ., αν δηλαδή αναφέρεται σε διαφορά ή συνάφεια, στον αριθμό των συνθηκών ή ομάδων ανάλυσης, στο επίπεδο μέτρησης και τον τύπο του πειραματικού σχεδίου), αν χρησιμοποιείται επαγωγικό τεστ, την τιμή του στατιστικού κριτηρίου και το επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας. Αν απορρίπτεται η εναλλακτική/ερευνητική υπόθεση, πρέπει να υποδεικνύεται τι σημαίνει κάτι τέτοιο. Για τα ποιοτικά ευρήματα, συμπεριλαμβάνονται αποσπάσματα για την απεικόνιση των θεμάτων. Ανάλογα με τις λεπτομέρειες των δεδομένων σας, αυτή η απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων μπορεί επίσης να μεταφερθεί στη συζήτησή σας.

5. Συζήτηση

Είναι το τμήμα όπου ερμηνεύονται τα δεδομένα της έρευνας. Ο ερευνητής πρέπει να θέσει τα αποτελέσματα στο θεωρητικό πλαίσιο που παρουσιάζεται στο εισαγωγικό τμήμα και πρέπει να επιχειρήσει να δώσει απαντήσεις και εξηγήσεις στις ειδικές ερωτήσεις που τέθηκαν ή να αξιολογήσει τις συγκεκριμένες υποθέσεις που παρουσιάστηκαν στο τέλος αυτού του τμήματος (μετά την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας) (ενίσχυση ή απόρριψη των υποθέσεων).

Συνήθως ξεκινά με μια σύντομη/συνοπτική υπενθύμιση των αποτελεσμάτων και το αν ενισχύουν ή απορρίπτουν τις υποθέσεις, τα αποτελέσματα θα πρέπει να συζητούνται υπό το φως της πιο πρόσφατης έρευνας και θεωρίας όπως αναφέρθηκαν στο εισαγωγικό τμήμα, πρέπει να συμπεριληφθούν εναλλακτικές εξηγήσεις ή θεωρίες, πρέπει να περιλαμβάνει μια κριτική ματιά στο τρόπο διερεύνησης και να παρουσιάζονται οι περιορισμοί και οι τρόποι βελτίωσης. Παρουσιάζονται ερευνητικές και θεωρητικές προτάσεις που προέκυψαν από τα δεδομένα της παρούσας έρευνας (πρακτικές και θεωρητικές εφαρμογές των ευρημάτων) και συγκρίνονται και αντιπαραβάλλονται τα ευρήματα με άλλες μελέτες.

Σημείωση:

Σχετικά με τα **Συμπεράσματα-Προτάσεις**, το τμήμα αυτό δεν συναντάται πάντοτε. Συνήθως ακολουθεί την Συζήτηση ή εμπεριέχεται σε αυτή. Σε γενικές γραμμές, μπορείτε να αναφερθείτε στο αρχικό σας πρόβλημα και αναφέρετε πώς η μελέτη σας αντιμετώπισε το πρόβλημα αυτό. Κατά τη διαδικασία αυτή, επαναδιατυπώστε τη σημασία της μελέτης σας. Εξηγήστε το νόημα, τις επιπτώσεις και την αξία των ευρημάτων. Περιλαμβάνει τη συνοπτική εξαγωγή των κύριων συμπερασμάτων και τη διατύπωση χρήσιμων προτάσεων είτε για την αξιοποίηση των ευρημάτων ή για τη μελλοντική διερεύνηση άγνωστων πτυχών του θέματος.

Βιβλιογραφικές αναφορές ή Βιβλιογραφία

Στο τέλος του κειμένου βάζουμε πάντα λίστα με τις πηγές μας. Η ενότητα αυτή δεν αριθμείται όπως οι προηγούμενες. Παλιά χρησιμοποιούσαμε τον όρο «Βιβλιογραφία» σήμερα όμως θεωρείται σωστότερος ο όρος «βιβλιογραφικές Αναφορές» (στα αγγλικά References). Ο κατάλογος των βιβλιογραφικών αναφορών (Reference List) οργανώνεται με **αλφαβητική σειρά** με βάση το αρχικό γράμμα του ονόματος πρώτου συγγραφέα (**χωρίς αρίθμηση, χωρίς bullet points**), παρατίθεται στο τέλος της ΠΕ και περιλαμβάνει όλες εκείνες τις πηγές που έχουν χρησιμοποιηθεί εντός του κυρίως κειμένου (βιβλία, άρθρα, επιστημονικές δημοσιεύσεις, διατριβές, διαδίκτυο, αποσπάσματα συνεντεύξεων, κλπ.) με αναφορά σε αυτές ως ενδοκειμενικές παραπομπές. Το υλικό των πηγών αυτών μπορεί να βρίσκεται είτε σε έντυπη μορφή είτε σε ψηφιακή μορφή.

Οι βιβλιογραφικές αναφορές συντάσσονται σύμφωνα με την **7^η έκδ.** του εγχειριδίου συγγραφής επιστημονικών εργασιών της **Αμερικανικής Ψυχολογικής Εταιρείας (American Psychological Association - APA)**. Δύναται να είναι χωρισμένη σε **ελληνόγλωσση** και **ξενόγλωσση**. Υπάρχει ωστόσο και η δυνατότητα για σύνταξη **ενιαίας βιβλιογραφίας** (ελληνόγλωσσης και ξενόγλωσσης μαζί). Στην περίπτωση αυτή μπορείτε να συμβουλευτείτε τον επόμενο πίνακα προκειμένου για τη διαδοχή των ελληνικών και λατινικών χαρακτήρων.

Aa	Aa
Bb	Bb
Γγ	Cc
Δδ	Dd
Eε	Ee
--	Ff
Zz	--
--	Gg
Hh	--
--	Hh
Θθ	--
Ii	Ii
--	Jj
Kk	Kk
Λλ	Ll
Mμ	Mm
Nν	Nn
Ξξ	--
Oo	Oo
Ππ	Pp
--	Qq
Pp	Rr
Σσ	Ss
Tt	Tt
Υυ	Uu
--	Vv
--	Ww
Φφ	--
Χχ	Xx
Ψψ	--
Ωω	--
--	Yy
--	Zz

Παραρτήματα

Καθένα σε νέα σελίδα. Τοποθετείται στο τέλος της εργασίας, μετά τις Βιβλιογραφικές Αναφορές.

Παρουσιάζεται οποιοδήποτε πληροφοριακό υλικό το οποίο δεν ήταν δυνατό να ενταχθεί οργανικά στο κυρίως μέρος της μελέτης (π.χ. κάποιο εκτενές υλικό ή στοιχεία που ενδεχομένως εμποδίζουν τη ροή ανάγνωσης και θα ήταν δύσκολο ή ακατάλληλο να παρουσιαστούν στο κυρίως κείμενο), αλλά βοηθά τον αναγνώστη να έχει πλήρη εικόνα της

έρευνας όπως, για παράδειγμα, τα εργαλεία της έρευνας. Τέτοιο υλικό μπορεί να είναι ερωτηματολόγια, πρωτόκολλα παρατηρήσεων, ΦΕΚ, επιστολές, αιτήσεις, κ.λπ.

Η χρήση τους πρέπει να είναι σε όσο το δυνατό μικρότερη κλίμακα. Όλα τα παραρτήματα αριθμούνται, καθένα εμφανίζεται σε νέα σελίδα, έχουν πλήρη τίτλο, και γίνονται ενδοκειμενικές παραπομπές τους.

Η χρήση τους πρέπει να είναι σε όσο το δυνατό μικρότερη κλίμακα. Καθένα πρέπει να αριθμείται και να έχει πλήρη τίτλο και να αναφέρεται σε κάποιο σημείο του κυρίου σώματος του κειμένου. Για διαφορετικές πηγές πρέπει να υπάρχουν διαφορετικά παραρτήματα τα οποία αναφέρονται ως Παράρτημα Α, Παράρτημα Β, κλπ.

8.6. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 6. ΠΡΟΤΥΠΟ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

(προς τον δυνητικό ΕΚ)

Αρχικός προτεινόμενος τίτλος πτυχιακής εργασίας (εξειδικεύεται το θέμα της εργασίας εντός του θεματικού πεδίου που επιλέχθηκε)

Σύντομη περιγραφή του θέματος και στοιχεία προτεινόμενης μεθοδολογίας (έως 600-800 λέξεις ή 2-3 σελίδες)

Ενδεικτική βιβλιογραφία (5 έως 10 βιβλιογραφικές πηγές)

8.7. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7. ΟΔΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

#	Ενέργειες-Στάδια εκπόνησης ΠΕ	Χρόνος
1	Ανάρτηση θεματικών πεδίων στην ιστοσελίδα του Τμήματος	1-10 Απριλίου εκάστου έτους
2	Διερεύνηση διαθεσιμότητας και αναγνωριστικές συζητήσεις-επικοινωνία με δυνητικούς ΕΚ	Στ' εξαμήνου
3	Υποβολή της πρότασης ΠΕ (έως 600-800 λέξεις ή 2-3 σελίδες) στον δυνητικό ΕΚ	
4	«ΑΙΤΗΣΗ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ»: Αποστολή από την/τον φοιτήτρια/τη και υπογεγραμμένο από τον/την ΕΚ στην Γραμματεία	1 Σεπτεμβρίου έως 10 Οκτωβρίου
5	Τροποποίηση ή ακύρωση δήλωσης της ΠΕ	Κατά το πρώτο 20ήμερο εκάστου νέου εξαμήνου σπουδών (Ζ' ή Η')
6	Έγκριση από τη ΓΣ	Κατά τον 1 ^ο μήνα εκάστου εξαμήνου
7	Εκπόνηση ΠΕ	Ζ' ή Η' εξαμήνου (με δυνητική παράταση ενός ακόμη εξαμήνου)
8	Υποβολή κειμένου ΠΕ	Έως την τελευταία ημέρα διεξαγωγής μαθημάτων της κανονικής περιόδου του εξαμήνου (όχι της εβδομάδας αναπλήρωσης μαθημάτων). Σε περίπτωση που η ΠΕ πρόκειται να εξεταστεί τον Σεπτέμβριο το διορθωμένο κείμενο θα πρέπει να υποβληθεί έως 31 Αυγούστου.
9	«ΕΝΤΥΠΟ ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΠΕ»: Αποστολή από τον ΕΚ στην Γραμματεία (κοινοποίηση στην/στον φοιτήτρια/τη και στα μέλη της επιτροπής εξέτασης της ΠΕ)	Μία (1) ημέρα πριν την πρώτη ημέρα έναρξης των εξεταστικών περιόδων Φεβρουαρίου, Ιουνίου, ενώ για την επαναληπτική εξεταστική Σεπτεμβρίου, το αργότερο έως την τελευταία εργάσιμη ημέρα της πρώτης εβδομάδας αυτής της εξεταστικής περιόδου
10	Πρόγραμμα Εξετάσεων Πτυχιακών Εργασιών	Μία (1) εβδομάδα πριν την έναρξη των περιόδων εξέτασης των ΠΕ
11	Προφορική Εξέταση – Αξιολόγηση της ΠΕ	Κατά το διάστημα των δύο (2) εβδομάδων μετά το πέρας των εξεταστικών περιόδων Φεβρουαρίου, Ιουνίου και Σεπτεμβρίου
12	«ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ»: Αποστολή από τον ΕΚ στην Γραμματεία	Μετά την προφορική εξέταση
13	Ανάρτηση στο Ιδρυματικό Αποθετήριο ΠΟΛΥΝΟΗ από την/τον φοιτήτρια/τη	Εντός μηνός μετά την εξέταση (σε περίπτωση διορθώσεων)